

**Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансового контролю та аудиту**

ЗЮБРІЙ Діана Олегівна

**АНАЛІЗ ТА АУДИТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЗАКЛАДІВ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

**(на матеріалах Комунального некомерційного підприємства
«Тернопільська комунальна міська лікарня №2»)**

спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійна програма «Аудит та державний фінансовий контроль»
кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконала студентка
групи ОАДФКм-21
Зюбрій Д.О.

(підпис)

Науковий керівник:
д.е.н., професор
Лучко М.Р.

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
Допущено до захисту
«__» _____ 2023р.
Завідувач кафедри
Лучко М.Р. _____

Тернопіль – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	7
1.1. Основні поняття та нормативно-правове забезпечення аналізу та аудиту фінансового стану	7
1.2. Специфіка організації аналізу та аудиту в закладах охорони здоров'я	15
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	24
2.1. Загальна характеристика КНП «Тернопільська комунальна міська лікарня №2»	24
2.2. Аналіз фінансового стану КНП «ТКМЛ №2»	30
2.3. Організація аналітичних процедур в закладах охорони здоров'я в умовах використання комп'ютерної техніки	50
Висновки до розділу 2	53
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	54
3.1. Внутрішній аудит в закладах охорони здоров'я	54
3.2. Зовнішній аудит та огляд звіту незалежного аудиту КНП «ТКМЛ №2» ..	61
Висновки до розділу 3	68
ВИСНОВКИ	69
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	79

ВСТУП

Актуальність теми. У зв'язку з тим, що на 33-му році незалежності Україна вкотре мусить виборювати своє право на існування, наша економіка стикається з різними важкими завданнями та викликами. Бюджетний дефіцит потребує міжнародного фінансування для того, щоб наша країна могла продовжувати ефективно вести бойові дії та наблизитись до перемоги. Тому сьогодні як ніколи важливо забезпечувати якісний контроль та звітність за використанням коштів, оскільки це стає гарантією збереження довіри на міжнародній арені.

Аналіз та аудит завжди відігравали ключову роль у забезпеченні ефективності та прозорості в управлінні фінансами, допомагаючи ідентифікувати використання ресурсів і виявляти можливість їх оптимізації, що є необхідними для ефективного функціонування будь-якої організації чи галузі економіки.

Безперечно, одним з найважливіших в економіці будь-якої країни є сектор охорони здоров'я, який забезпечує не лише фізичне, а й соціальне благополуччя громадян, що відповідно відображається на загальній якості життя та економічній стабільності країни.

Останнім часом фінансовий стан закладів охорони здоров'я (далі ЗОЗ) привертає значну увагу, оскільки він став критично важливим для забезпечення надійності та стабільності усієї галузі, особливо в умовах сучасних економічних викликів та пандемій.

Поєднання демографічних змін, збільшення витрат на охорону здоров'я, нововведення в реформах медичного обслуговування і, зокрема, глобальна криза в системі охорони здоров'я, передбачають необхідність пильного вивчення та вдосконалення механізму контролю над фінансовим станом ЗОЗ для змоги забезпечити своєчасну та якісну допомогу за будь-яких умов.

Вагомий внесок у дослідження аналізу та аудиту в закладах охорони здоров'я зробили такі учені як: А.Г. Ахламов, І.Д. Бенько, Ю.В. Вороненко, Н.Г. Гойда, О.З. Децик, М.Р. Лучко, О.А. Мельниченко, В.Д. Парій, О.В.

Петрушка, Т.В. Розіт, І.П. Сидор, В.А. Сміянов, К.П. Черненко, І.В. Яремчук та інші автори.

Метою даної наукової роботи є дослідження й упорядкування наявних теоретичних та методичних даних для здійснення аналізу та аудиту у ЗОЗ, а також здійснення комплексного аналізу та аудиту фінансового стану закладу охорони здоров'я КНП «Тернопільської комунальної міської лікарні №2» задля з'ясування фінансової стійкості закладу, ефективності управління ресурсами та виявлення фінансових можливостей у цілях підвищення якості надання послуг.

Задля реалізації визначеної мети необхідно **виконати наступні завдання:**

- проаналізувати теоретичні засади аналізу та аудиту фінансового стану;
- дослідити особливості фінансового управління в ЗОЗ;
- розглянути загальні аспекти діяльності КНП «ТКМЛ №2»;
- провести аналіз фінансової звітності КНП «ТКМЛ №2»;
- виявити вплив комп'ютерної автоматизації на проведення аналізу;
- довести важливість внутрішнього аудиту в ЗОЗ;
- вивчити проведення зовнішнього аудиту в КНП «ТКМЛ №2»;
- сформулювати висновки по даному дослідженні.

Для досягнення даних цілей буде використано наступні **методи дослідження:**

1. спостереження – використовується для вивчення фінансових процесів у ЗОЗ, дозволяє отримати конкретні дані про витрати, прибутки та інші фінансові аспекти;
2. порівняння – потрібне для аналіз фінансових показників в порівнянні з іншими мед. закладами, що допоможе виявити сильні сторони або ж недопрацьовані місця;
3. абстрагування – дозволяє визначити ключові фінансові аспекти, які впливають на стан закладу;
4. синтез даних використаємо для об'єднання різних фінансових даних

- для створення повної та комплексної карти фінансового стану;
5. метод моделювання задіємо для передбачення майбутнього економічного стану та ідентифікації можливих ризиків;
 6. з використанням індукції можна вивчати конкретні фінансові випадки та узагальнювати їх для розуміння загальних закономірностей;
 7. застосування дедукції допомагає застосовувати загальні принципи управління фінансами до конкретних випадків у ЗОЗ;
 8. графічний метод буде використано для ілюстрації отриманих результатів дослідження;
 9. метод узагальнення – для об'єднання отриманих даних, формування висновків, пошуку шляхів та механізмів підвищення фінансової стійкості в конкурентному середовищі.

Об'єктом дослідження виступає фінансовий стан закладів охорони здоров'я, зокрема фінансова звітність КНП «ТКМЛ №2».

Предметом дослідження є процеси аналізу та аудиту фінансового стану ЗОЗ, що охоплюють вивчення теоретичних основ, методологічних підходів та практичних інструментів аналізу та аудиту.

Наукова новизна даного дослідження полягає у комплексному підході до аналізу та аудиту медичних установ, з врахуванням їхньої специфіки та сучасних викликів. В даній роботі буде проведено глибокий аналіз всесторонніх показників фінансової діяльності, проаналізовані методологічні підходи оцінки фінансового стану та впровадження аудиту в систему управління мед. закладами.

Дослідження також спрямоване на виявлення специфічних факторів та внутрішніх процесів, що впливають на фінансовий стан ЗОЗ, і це дозволить розширити розуміння взаємодії фінансових показників та діяльністю в цілому.

Практична цінність даної роботи полягає в тому, що вона надасть конкретні рекомендації та інструменти для покращення фінансового управління Для КНП «ТКМЛ №2». Висновки та рекомендації, отримані після проведення дослідження, потенційно можуть бути практично застосовані керівництвом ЗОЗ

для оптимізації фінансової діяльності, зменшення ризиків фінансової нестабільності та підвищення ефективності.

Застосування результатів цього дослідження може допомогти і іншим мед. закладам забезпечити ефективніше використання власних ресурсів, поліпшити якість послуг та зміцнити довіру громади до системи охорони здоров'я.

Апробація наукових досліджень. За результатами проведених досліджень автором опубліковані тези на теми: «Комп'ютерна автоматизація аналізу фінансового стану: переваги та виклики», «Роль внутрішнього аудиту у забезпеченні ефективності управління в закладах охорони здоров'я».

Структура та обсяг. Дипломна робота включає в себе вступ, 3 розділи, висновки, перелік використаних джерел та додатки. Основний текст роботи складає 60 сторінок, вступ та висновки – 6 сторінок, перелік використаних джерел налічує 70 найменувань на 7 сторінках. Кваліфікаційна робота містить 15 таблиць, 16 рисунків та 4 додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

1.1. Основні поняття та нормативно-правове забезпечення аналізу та аудиту фінансового стану

В умовах глобалізації світових економік, кожен бізнес спрямовує свою увагу не лише на досягнення максимального прибутку, але й на гармонійне поліпшення всіх своїх фінансово-економічних показників задля формування стабільного фінансового стану. Адже саме він є важливою ознакою, яка приваблює інвесторів. Відповідно якісний аналіз та аудит фінансового стану є надзвичайно важливими інструментами, як для забезпечення ефективного управління, так і для підвищення конкурентоспроможності країни та збереження її міжнародного рейтингу.

Мета проведення аналізу та аудиту фінансового стану підприємства полягає в оцінці його фінансової стійкості, ефективності управління ресурсами, ідентифікації потенційних ризиків та наданні рекомендацій щодо покращення фінансової діяльності.

Аналіз та аудит представляють собою ключові інструменти, що допомагають отримати глибоке розуміння фінансової діяльності організацій та підприємств. В сучасних умовах, коли раціональне використання фінансових ресурсів стає вирішальним фактором для досягнення стратегічних цілей та забезпечення стабільності, роль аналізу та аудиту стає надзвичайно важливою.

Фінансовий аналіз — це процес вивчення фінансової звітності та решти відповідних даних для оцінки ефективності організації. Зазвичай аналіз включає перегляд поданих звітів задля оцінки прибутковості, ліквідності, платоспроможності та загального фінансового стану. Використання правильних інструментів і методів для аналізу даних є основою для приймання обґрунтованих рішень та надає статистичні дані, які допомагають передбачити та підвищити ефективність [62].

У літературі існує безліч визначень «аналіз фінансового стану». Вони відрізняються деталями, але в цілому передбачають вивчення фін. звітності

заряди оцінки загального економічного стану [19,90]. У таблиці 1.1. представлені визначення аналізу фінансового стану із різноманітних джерел.

Таблиця 1.1.

Мультиджерельний погляд на визначення «Аналіз фінансового стану»

Автор	Визначення
І.О.Школьник	«Аналіз фінансового стану – це система взаємопов’язаних методів обробки фінансової інформації підприємства, спрямована на визначення фінансових ресурсів та джерел їх формування з метою прийняття оптимального управлінського рішення» [56,13].
О.О. Шеремет	«Аналіз фінансового стану – це складова загального, повного, всебічного аналізу господарської діяльності, що охоплює два взаємопов’язаних розділи: фінансовий та управлінський аналізи» [54,11].
М.Р. Лучко	«Аналіз фінансового стану – це метод оцінки і прогнозування фінансового стану підприємства на основі його бухгалтерської звітності» [21,6].
Т. Темплін	«Аналіз фінансового стану – це систематична перевірка фінансової звітності компанії, показників та інших відповідних даних для оцінки її фінансової діяльності, визначення сильних і слабких сторін і прийняття обґрунтованих рішень щодо інвестицій, ділових операцій і фінансової діяльності» [63].
Р. Лаліткумар	«Аналіз фінансового стану – це процес оцінки фінансової звітності компанії для оцінки її фінансових показників і життєздатності» [70].

Джерело: складено автором на основі [21;54;56;63;70].

Основна мета аналізу фінансової звітності - це здійснення глибокого і системного вивчення фінансових даних компанії для отримання повного уявлення про її фінансовий стан та результативність. Також важливими цілями аналізу є передбачення майбутніх тенденцій, визначення можливостей для оптимізації фінансових стратегій та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Об'єктом аналізу може бути загальна діяльність підприємства, його структурні підрозділи, або навіть окремі групи господарських операцій. Суб'єктами аналізу виступають особи, які зацікавлені набути достовірну інформацію, характеризуючу діяльність підприємства, будь-то безпосередні чи опосередковані учасники процесу.

Аналіз фінансового стану відіграє роль «рентгенівського погляду» на фінансову діяльність, дозволяючи розкрити складові, динаміку та взаємозв'язки фінансових показників. Він допомагає виявити потенційні проблеми, ризики та

можливості для оптимізації фінансового управління. На основі аналізу фінансового стану формуються стратегічні плани та тактичні кроки, спрямовані на покращення управління, збільшення конкурентоспроможності й забезпечення фінансово-стійкого розвитку підприємства в умовах змін [26].

Ключові аспекти аналізу зображенні на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Основні завдання аналізу [4].

Аналіз поділяють на різні види, які розмежовують на чотири підгрупи, а сам: організаційні форми проведення, період проведення, об'єкт аналізу та обсяг дослідження. Детальніше види аналізу представлені на рисунку 1.2.

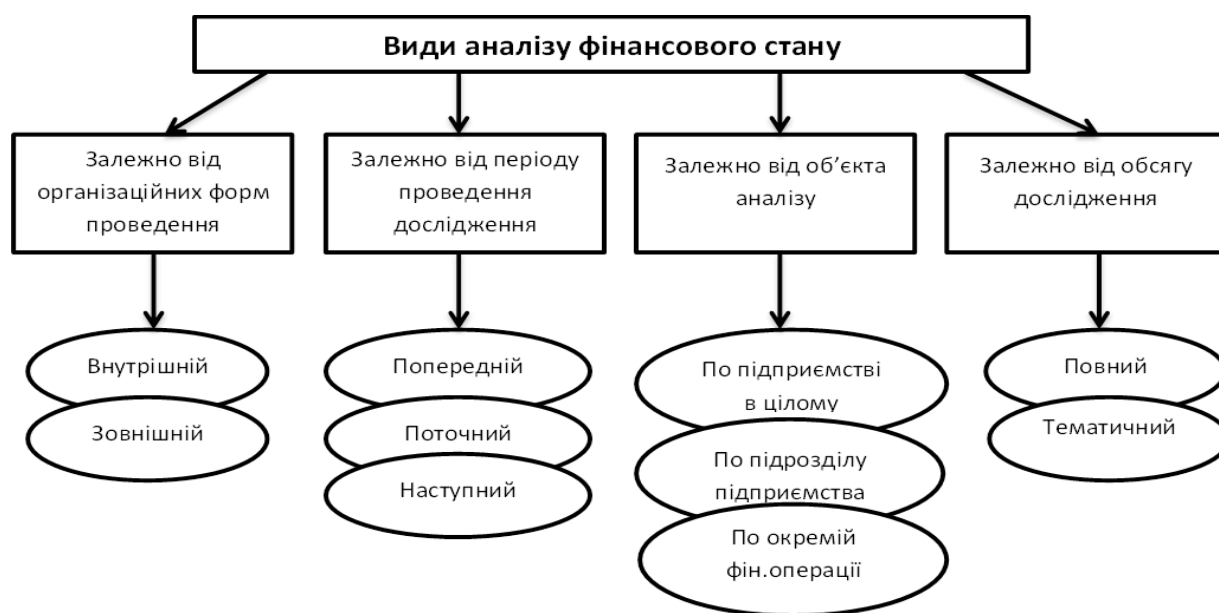

Рис. 1.2. Різновиди фінансового аналізу

Аналіз все частіше знаходить своє практичне застосування в аудиті, як інструмент для підтвердження обґрунтованості тверджень [22,13].

Аналіз фін. стану є важливим етапом аудиту, оскільки він дозволяє аудитору отримати загальні дані стосовно фінансової ситуації та дізнатись про потенційні ризики. Аудитор використовує результати аналізу фінансового стану для планування аудиту, при виборі аудиторських процедур та задля оцінки впливу виявлених помилок та недоліків на фінансову звітність [22].

Аналіз фінансового стану допомагає аудитору виявити різні ризики, наприклад ризик суттєвих помилок або недоліків у фінансовій звітності, ризик невідповідності фінансової звітності вимогам законодавства та встановленим стандартам чи ризик того, що суб'єкт не зможе продовжувати свою діяльність.

Аудит фінансового стану – це систематичний та незалежний процес збирання й оцінки Аргументи, спрямовані на розгляд фінансової звітності заради вираження висновку про те, чи представлена звітність у всіх значущих аспектах справедливо та правдиво відображає фінансову ситуацію, ефективність діяльності й обіг коштів організації відповідно до встановлених принципів бухгалтерського обліку [52].

Мета аудиту фінансового стану – це надання незалежної та об'єктивної оцінки фінансової звітності. Аудит дозволяє виявити будь-які порушення або недоліки у фін. звітності, які можуть суттєво впливати на її достовірність.

Об'єктом аудиту є фінансова звітність.

Суб'єктом – є аудитор або аудиторська фірма, які проводять аудит фінансової звітності організації.

Аудитори мають за завдання перевірити фінансову звітність на відповідність стандартам аудиту та законодавству, а також надати незалежне та об'єктивне висловлення на рахунок її достовірності й надійності.

Суб'єкт аудиту діє в інтересах сторонніх користувачів фінансової інформації, забезпечуючи їм додатковий рівень впевненості в її об'єктивності та точності.

Таким чином, аудитори допомагають забезпечити високу якість та довіру, як до фінансової звітності, так і до організації в цілому, що в свою чергу має важливе значення для прийняття рішень користувачами цієї інформації, інвесторами, кредиторами, керуючими органами, директорами, власниками чи іншими зацікавленими контрагентами [8].

З основними завданнями аудиту фінансового стану можна ознайомитись на рисунку 1.3.

Рис.1.3. Основні завдання аудиту [43].

При виконанні своїх завдань аудитор опирається на затвержені законодавчі акти.

Законодавче регулювання аудиторської діяльності в Україні відзначається важливістю та складністю, оскільки воно становить невід'ємну частину глобальних стандартів та вимог до аудиту фінансової звітності [55].

Упорядкування та стандартизація процесу аудиту є фундаментальною вимогою задля забезпечення довіри як інвесторів, так і загальної громадськості до фінансової звітності підприємств.

На даний момент законодавча система регулювання аудиту в Україні є багаторівневою.

З її схематичним зображенням можна ознайомитись на рис. 1.4.

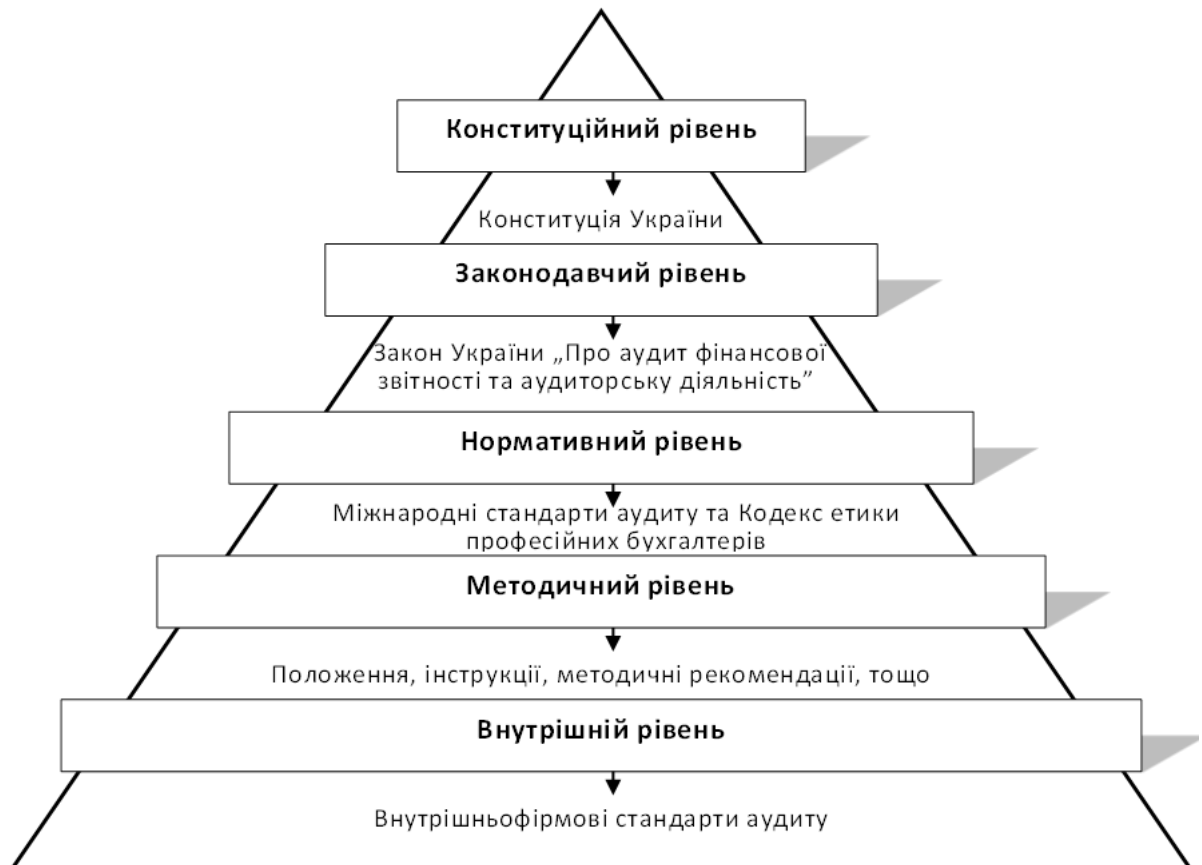

Рис. 1.4. Система нормативно-правового регулювання аудиту в Україні

З рисунка 1.4. бачимо, що найвищим рівнем для всіх сфер діяльності в Україні є конституційний рівень, який передбачає врегулювання відносин у сфері підприємницької діяльності на основі єдиного нормативно-правового акта, який має найсильнішу юридичну силу – Конституція України [16]. Вона встановлює загальні принципи ведення бізнесу.

Наступний рівень регулювання – законодавчий. Він включає в себе Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [33]. Даний закон розкриває безліч важливих аспектів.

У травні 2022 року з метою створення правових інструментів для захисту економічних інтересів держави був розроблений законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» щодо забезпечення аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки» [35]. Документ набрав чинності

17 червня 2022р. Він передбачає обмеження доступу до інформації про діяльність українських підприємств для суб'єктів, котрі мають кінцевих бенефіціарних власників, що є громадянами країни-агресора. Окрім того, цей законопроект спрямований на підтримку аудиторської діяльності в умовах війни й відновлення економіки України після перемоги. Він сприяє зміцненню захисту фінансових інтересів країни та забезпечує прозорість та ефективність аудиторського контролю в цих умовах воєнного стану [39].

З 1 січня 2023 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правових засад провадження аудиторської діяльності в Україні» [34].

Нововведення, які вніс даний Закон розглянемо на рисунку 1.5.

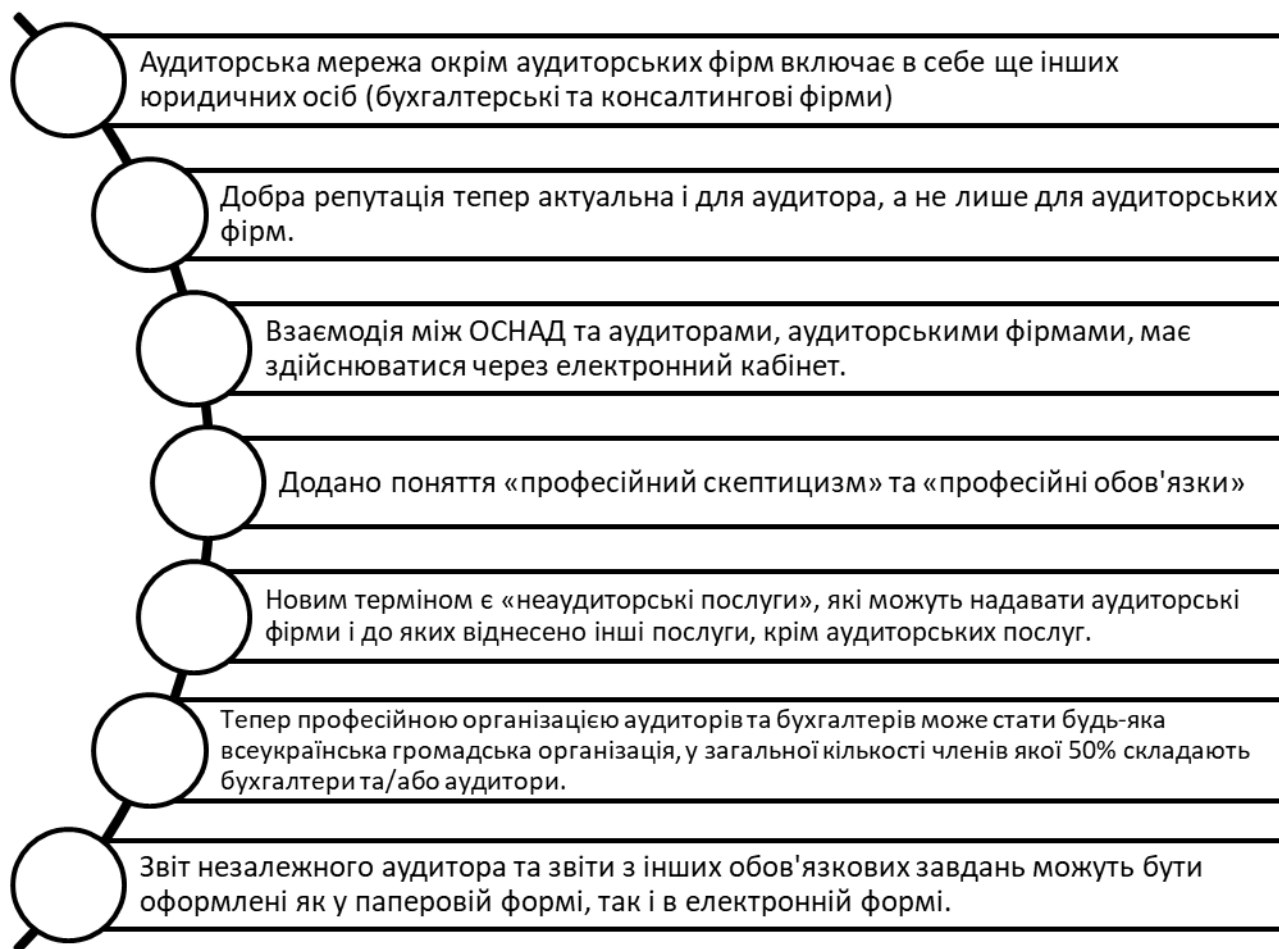

Рис.1.5. Основні нововведення в регулюванні аудиторської діяльності з 1.01.2023 р [32;34].

Третій рівень регулювання аудиту в Україні – нормативний. Цей рівень включає кодекс етики МФБ [37], та МСА [25], згідно з якими аудитори та бухгалтери здійснюють свою діяльність.

До документів нормування аудиторської діяльності України, також належать положення, інструкції, методичні вказівки, програми тощо. Ці документи не повинні суперечити законодавству на вищих рівнях.

Останній рівень – внутрішній. Документи такого рівня формуються в аудиторській фірмі її відповідними підрозділами. До цього рівня належать документи зі стандартів внутрішнього аудиту [38].

Таким чином, в Україні закладено нормативно-правові основи регулювання аудиторської діяльності враховуючи міжнародний досвід.

Отже, аналіз та аудит є важливими інструментами контролю за фінансовою діяльністю. Взаємодіючи вони дозволяють більш ефективно провести діагностику фінансового благополуччя підприємства, наочно переконатись в достовірності їх показників, у відповідності законодавчим вимогам та встановленим стандартам, а також виявити наявність суттєвих помилок та недоліків. Проаналізувавши діючі в Україні, нормативно-правові основи регулювання аудиту бачимо, що вони укладені з урахуванням міжнародного досвіду та постійно перебувають на етапі вдосконалення у зв'язку з економічними та політичними подіями.

1.2. Специфіка організації аналізу та аудиту в закладах охорони здоров'я

Галузь охорони здоров'я відіграє ключову роль в економіці країни, спрямовуючи свої зусилля на збереження та забезпечення здоров'я громадян, запобігання захворюванням та їх поширенню, а також надання різноманітних медичних та фармацевтичних послуг, для збереження здорової нації, яка в свою чергу буде будувати економіку країни.

Саме як галузь економіки охорона здоров'я, вивчає різні аспекти та особливості дії загальних економічних принципів у контексті виробництва та отримання медичних послуг. Вона розробляє стратегії та методи для доцільного та дієвого використання матеріальних, людських й фінансових можливостей у системі охорони здоров'я. Крім того, вона аналізує вплив самопочуття населення на ВВП, розвиток національної економіки та інші аспекти [27].

Відділення галузі охорони здоров'я у самостійну наукову сферу сталося тільки у другій половині ХХ століття. До головних чинників, які сприяли цьому відносять наступні:

1. У ХХ столітті сфера послуг, включаючи медичну сферу, стрімко зростає, що призвело до збільшення її соціально-економічної важливості. Незважаючи на те, що медицина існує набагато довше, вона стала впливовою галуззю суспільного виробництва саме в ХХ столітті, залучаючи до своєї діяльності мільйони людей. Збільшення розмірів об'єкта дослідження призвело до зростання наукового інтересу до нього.

2. Охорона здоров'я виявилася одночасно і галуззю з великою ресурсною інтенсивністю, здатною використовувати різноманітні матеріальні, фінансові, трудові і інші ресурси.

3. У ХХ столітті охорона здоров'я стала сприйматися як сфера, котра має потенціал для інвестування [3,5].

Сьогодні, як і тисячі років тому однією з основних місій, які постають перед ЗОЗ є потреба в різних непередбачуваних ситуаціях ефективно використовувати доступні засоби. Тому для дієвого управління надзвичайно

важливо правильно організувати облік, аналіз й аудит. Адже для забезпечення сталого розвитку мед. закладів й задля втілення їх стратегічних цілей, потрібно вміти об'єктивно оцінювати фінансовий стан, для своєчасного ефективного розподілу наявних ресурсів та створення необхідних резервів [48].

В сучасному світі, де охорона здоров'я стала однією з найважливіших галузей життя суспільства, аудит фінансового стану в закладі охорони здоров'я виступає не лише як процедура фінансового контролю, але й як ключовий інструмент забезпечення добротності й доступності лікарських послуг. Забезпечення фінансової стабільності, ефективного управління ресурсами, відповідність законодавству та дотримання високих стандартів етики в управлінні фінансами - усе це стає досяжним завдяки аудиту фінансового стану в сфері охорони здоров'я. Вивчення важливості проведення аудиту фінансової спроможності стає надзвичайно актуальним та важливим завданням для забезпечення сталого розвитку та успішного функціонування організацій, котрі надають медичні послуги [29].

Загалом, теоретичні засади аналізу та аудиту фінансового стану ЗОЗ в більшій мірі є аналогічними діючим теоретичним засадам для аналізу та аудиту фінансового стану інших суб'єктів господарювання, котрі ми розглянули в попередньому підрозділі.

Проте аналіз та аудит в мед. закладах також мають ряд особливостей, пов'язаних з характером діяльності цих закладів.

Однією з особливостей є те, що медичні заклади надають послуги, які мають значний соціальний вплив. Виходить, що аналіз та аудит в цих закладах повинні враховувати не лише економічні, а й соціальні аспекти діяльності.

Другою особливістю є те, що ЗОЗ працюють в умовах обмежених ресурсів. Відповідно аналіз та аудит повинні бути спрямовані також на ефективне використання ресурсів.

Третя особливість те, що лікарняна діяльність підпадає під дію значної частки законодавчих актів. Відповідно аналіз та аудит повинні враховувати вимоги та зміни різноманітного законодавства [28].

До прикладу, останні суттєві зміни в нормативно-правовому регулюванні ЗОЗ відбулись 30.11.2016 року, коли задля збільшення автономії кожного з закладів, для більш ефективного користування запасами та вдосконалення медичних послуг, прозорості, ефективності використання державних дотацій й поліпшення медичних послуг було схвалено розпорядження КМУ № 1013, Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [36]. Прийняті нормативно-правові акти передбачали перехід оплати медичної допомоги опісля її реалізування.

До цього часу між даними суб'єктами існувала командно-адміністративна модель взаємовідносин, в рамках якої розпорядник бюджетних коштів є фактичним власником закладів охорони ЗОЗ та визначає обсяги та види медичних послуг, котрі вони забезпечують.

У рамках реформи відбувся перехід до контрактної моделі взаємовідносин, в рамках якої розпорядник бюджетних коштів почав виступати, як платник в інтересах пацієнтів, а ЗОЗ як постачальники послуг. Враховуючи найдостойніші світові практики автономію мед. закладів забезпечили шляхом реорганізації. Перетворили їх на державні й комунальні некомерційні підприємства [24].

Через трансформацію лікувальних закладів у КНП керівництво отримало більшу гнучкість в затвердженні управлінських рішень й формуванні доходів та видатків закладу. В період переходу та освоєння більшої автономії не усі заклади зуміли ефективно впоратись з новими викликами, через що стикнулись з фінансовими проблемами або опинились на межі банкрутства [40].

Відповідно до вище написаного в сучасних умовах економічний аналіз та аудит вимагає особливої уваги при плануванні діяльності лікарні та у процесі ухвалення рішень.

На даний момент існують різні методи аналізу, використовуючи які ми можемо проаналізувати різні показники фінансового стану лікарні. Перейдемо до розгляду основних із них.

Горизонтальний метод аналізу використовують для аналізу зміни окремих показників у формі абсолютного приросту і темпу приросту протягом конкретного періоду часу. На приклад аналізуючи квартальні фінансові плани, ми можемо проаналізувати динаміку певно показника за будь-який період часу. Це допоможе виявляти сезонність видатків та інших явищ у діяльності ЗОЗ, а також визначити, в яких періодах необхідно збільшувати фінансування для покриття поточних витрат.

Для визначення питомої ваги того чи іншого показника використовують *метод вертикального аналізу*. Аналізуючи структуру доходів можемо визначити, які саме джерела доходів є найбільш важливими для мед. закладу, а також оцінити потенціал для залучення додаткових коштів. Для цього можна розрахувати такі показники:

- Відсоткову частку доходу за програмою медичних гарантій у сумі загального доходу – показує, яку частину доходів закладу становить фінансування за програмою медичних гарантій.
- Процентний показник доходу за місцевою програмою підтримки ЗОЗ – відображає яку частину доходів становлять місцеві дотації.
- Частку доходів з інших джерел – висвітлює яку частину доходів становить інше фінансування (надання платних послуг, оренда майна тощо).

З аналогією можемо аналізувати структуру видатків медичних закладів встановивши питому вагу витрат на різні статті, до прикладу, такі як витрати на оплату праці, медикаменти та інший мед. товар, продукти харчування, медичне та господарське обладнання, оплата побутових послуг й інші вкладення капіталу. Даний аналіз дасть зрозуміти як розподілені витрати ЗОЗ у відсотках та за необхідності допоможе раціонально скоригувати напрями використання коштів у майбутньому.

Подібно можемо проаналізувати структуру різних виплат працівникам, завдяки чому визначимо відсоткову частку витрат на оплату праці окремо для адміністративного персоналу, лікарів, середнього та молодшого персоналу

лікарні й інші. Методом вертикального аналізу можемо визначати яку частку в витратах на оплату праці займають преміювання, надбавки, доплати тощо. Результати такого аналізу забезпечують прийняття розсудливого рішення щодо зміни системи оплати праці.

Метод порівняльного аналізу використовують для порівняння фінансових результатів порівнюючи фінансові результати із попередніми звітами та запланованими досягненнями. Також для оцінки ефективності діяльності лікарні можна провести порівняльний аналіз з аналогічними закладами. Це допоможе виявити сильніші чи слабкіші напрямки діяльності закладу та визначити, які показники можна покращити.

Метод факторного аналізу дозволяє вивчити вплив різних факторів на результативний показник. Наприклад, для оцінки ефективності задіяння робочого часу в медичному закладі можна проаналізувати, як саме використовується наявний робочий час, яким персоналом та в якому відсотку. Це допоможе виявити кому з працівників потрібно більш ефективно використовувати наявний робочий час, наприклад, за рахунок збільшення продуктивності та навантаження або ж скорочення непродуктивних витрат часу, тощо.

Метод коефіцієнтів дозволяє різносторонньо оцінити фінансове становище ЗОЗ. Умовно можна виділити кілька груп коефіцієнтів, а саме: операційні, фінансові, комунікаційні та рівня пацієнто-орієнтованості.

1. Операційні коефіцієнти характеризують ефективність господарської діяльності закладу. До них належать, наприклад: «коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт рентабельності продажів, коефіцієнт рентабельності капіталу» [13].

2. Фінансові коефіцієнти характеризують фінансову стійкість закладу. До них належать, наприклад, коефіцієнт співвідношення власного капіталу до активів, коефіцієнт співвідношення поточних зобов'язань до поточних активів, коефіцієнт співвідношення боргів до власного капіталу.

3. З реформою системи фінансування ЗОЗ пацієнти отримали право

на вибір сімейного й інших лікарів та самого закладу з охорони здоров'я. Це робить комунікацію між закладами та пацієнтами надзвичайно важливою, адже заклади конкурують за пацієнтів. Тому важливо приділяти увагу комунікаційним показникам, які можуть допомогти оцінити репутацію закладу та його співпрацю з пацієнтами. Комунікаційні коефіцієнти характеризують ефективність комунікацій закладу з пацієнтами та зовнішнім середовищем. До них належать, наприклад, коефіцієнти задоволеності пацієнтів, коефіцієнти лояльності пацієнтів, коефіцієнти інформованості про заклад.

4. Показники пацієнто-орієнтованості дозволяють оцінити відгуки пацієнтів. До таких показників належать, наприклад, індекс лояльності пацієнтів або показник задоволеності пацієнтів. Аналіз цих показників дозволяє зрозуміти, які аспекти роботи закладу є позитивними, а які потребують покращення. Це важливо для того, щоб заклад міг поліпшити свій сервіс і зробити його більш привабливим для пацієнтів [18].

Методи й методичні прийоми є важливими при здійсненні аудиту фінансової звітності, дозволяючи аудиторам отримувати об'єктивну та більш надійну інформацію щодо фінансового стану ЗОЗ.

Таблиця 1.2.

Опис методів та методичних прийомів аудиту фінансової звітності

Метод/Прийом	Застосування в закладах охорони здоров'я
Фізична перевірка	Перевірка наявності та стану активів ЗОЗ, таких як запаси або обладнання, для впевненості у їхній реальній існуваності та відповідності фінансовій звітності.
Документальна перевірка	Перевірка документів, які підтверджують фінансову інформацію, включаючи договори, рахунки, виписки тощо.
Підтвердження	Отримання підтверджень від сторонніх осіб, таких як боржники або кредитори, стосовно боргів і кредитів ЗОЗ.
Спостереження	Спостереження за фінансовою діяльністю та процесами в ЗОЗ для відстеження операцій та контролю.
Опитування	Проведення інтерв'ю з керівництвом та персоналом ЗОЗ для отримання додаткової інформації та пояснень.
Аналітичні процедури	Використання аналізу фінансових показників та відношень для виявлення аномалій та незвичайних відхилень у фінансовій звітності.
Узагальнення	Зведення усіх отриманих аудиторських даних та висновків для підсумкового аналізу та формування висновків щодо фінансової звітності.

Джерело: складено автором на основі [14].

В аудиті, як бачимо, виділяють свої методи й власні методичні прийоми, спрямовані на систематичне дослідження та перевірку фінансової інформації, необхідні для досягнення основних завдань аудиту. У таблиці 1.2. ми розглянули основні методи й прийоми в аудиті фінансової звітності ЗОЗ, їх призначення та застосування. Це дозволяє нам краще розуміти процес аудиту та важливість кожного інструменту для забезпечення надійності фінансової інформації та збереження довіри до фінансової звітності медичного закладу.

Підсумовуючи викладене зазначимо, наступне: теоретичні засади аналізу та аудиту фінансового стану ЗОЗ в більшій мірі є аналогічними діючим теоретичним засадам для аналізу та аудиту фінансового стану інших суб'єктів господарювання. Однак аналіз та аудит в ЗОЗ наділені особливостями, котрі пов'язані з характером діяльності цих закладів, включаючи врахування медичних стандартів, особливостей фінансування та високого рівня відповідальності перед пацієнтами. Ці особливості вимагають застосування комплексних методичних прийомів аналізу та аудиту, що враховують різні медичні процеси та їх вплив на фінансові показники.

Висновки до розділу 1

У результаті проведеного дослідження теоретичних передумов проведення аналізу та аудиту фінансового стану ЗОЗ зроблено такі висновки:

1. Аналіз та аудит фінансового стану є важливими інструментами, які дозволяють оцінити фінансовий стан підприємства, виявити наявні проблеми та ризики. Взаємодіючи аналіз та аудит сприяють більш ефективній діагностиці фінансового стану. Аналіз фінансового стану дозволяє керівництву підприємства визначити основні проблеми та ризики, які потребують подальшого дослідження та усунення. Аудит фінансового стану дозволяє незалежним аудиторам підтвердити висновки керівництва підприємства та отримати додаткову інформацію, яка може бути корисною для керівництва чи інших зацікавлених сторін.

2. Теоретичні засади аналізу та аудиту фінансового стану в закладах охорони здоров'я переважно збігаються із загальними теоретичними підходами для інших господарських суб'єктів. Проте важливо враховувати особливості діяльності ЗОЗ, котривносять свою специфіку у проведенні аналізу й аудиту. Ці особливості, такі як медичні стандарти, фінансування та висока відповідальність перед пацієнтами, потребують комплексних методичних підходів для врахування різних медичних процесів та їх впливу на фінансові показники. В Україні регулювання аудиторської діяльності здійснюється шляхом багаторівневої системи нормативно-правового забезпечення, починаючи Конституцією України і закінчуючи внутрішньо фірмовими стандартами.

3. Комплексні методичні прийоми аналізу та аудиту, які враховують різні аспекти медичної діяльності, сприяють ефективному врахуванню специфіки закладів охорони здоров'я та підвищенню якості аналізу фінансового стану у цьому секторі.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

2.1. Загальна характеристика КНП «Тернопільська комунальна міська лікарня №2»

Комунальне некомерційне підприємство «Тернопільська комунальна міська лікарня №2» (надалі КНП «ТКМЛ №2») – це сучасний багатопрофільний лікувально-діагностичний заклад, котрий щодня надає медичну допомогу жителям Тернополя та області.

Рис. 2.1. та Рис. 2.2. Емблема закладу і зразок печатки з підписом директора Левчука Р.Д. відповідно [15].

Історія КНП «ТКМЛ №2» сягає 1975 року, коли лікарня розпочала свою діяльність.

У 2012 році вона отримала визнання від Міжнародної програми в номінації «Визнання року». Лікарню відзначено почесним дипломом «за високий професіоналізм, вагомий внесок у соціально-економічний, науковий та культурний розвиток України, розбудову позитивного іміджу держави та сприяння розвитку міжнародного співробітництва» [15].

У 2021 році ТКМЛ №2 була визнана кращим закладом, щодо надання спеціалізованої медичної допомоги, під час Першого Всеукраїнського рейтингу медичних закладів і отримала престижну нагороду від Міжнародної медичної виставки, яка відзначила лідерство ТКМЛ №2 у галузі охорони здоров'я. Даний

заклад обслуговує більше 1100 висококваліфікованих фахівців, які присвячують себе охороні здоров'я з великою відданістю та знаннями [15].

На базі лікарні діють чотири кафедри університету, де ведеться успішна наукова, освітня та медична робота. Лікарня також активно співпрацює з провідними клініками України та зарубіжжя.

Тернопільська міська рада є засновником, власником і навіть органом управління майна КНП «ТКМЛ №2». «Лікарня підпорядковується відділу охорони здоров'я та медичного забезпечення Тернопільської міської ради в галузевому відношенні» [11].

КНП «ТКМЛ №2» є закладом охорони здоров'я, що функціонує відповідно до законодавства України, включаючи закони про охорону здоров'я та статут закладу. У статуті лікарні зазначено: «В своїй роботі лікарня керується Конституцією України, Законами України, Господарським та Цивільним кодексами, постановами Верховної Ради України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, а також виконує загальнообов'язкові накази та інструкції Міністерства охорони здоров'я України та нормативні акти інших центральних органів виконавчої влади, відповідні рішення місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування» [47].

Лікарня розташована за адресою: 46006, вулиця Р. Купчинського 14, місто Тернопіль.

Код ЄДРПОУ - 05497361.

Дата і номер запису в Єдиному державному реєстрі юр. осіб, фіз. осіб-підприємців та гром. формувань, яка створена в результаті перетворення: 25.08.1998 року, номер запису - №1 646 120 0000 003544, та 02.11.2017 року, номер запису - №1 646 145 0000 011073 [11].

Форма власності лікарні – комунальна, тобто належить територіальній громаді.

Правовий статус – юридична особа, відповідно має право володіти майном, укладати договори, бути позивачем і відповідачем у суді.

Організаційно-правова форма – комунальне некомерційне підприємство, тобто не спрямована отримувати прибуток, а лише задовільняти потреби жителів територіальної громади, за що отримує фінансування від місцевого бюджету [47].

Основний вид діяльності за КВЕД:

- з 01.01.2016р. і до 01.11.2017р. – 85.11.1 – Діяльність лікарняних закладів (стаціонарна допомога);
- з 02.11.2017р. – 86.10 , котрий відповідає за діяльність лікарняних закладів включаючи стаціонарну та амбулаторну допомогу.

Відповідно до рішення Тернопільської об'єднаної Державної податкової інспекції головного управління ДФС у Тернопільській області від 10.02.2021 року під №2119184600021, КНП «ТКМЛ №2» було класифіковано як неприбутковий заклад згідно з попереднім рішенням про включення до Реєстру неприбуткових установ та організацій від 04.03.2018 року (код ознаки неприбутковості 0048).

Медичний заклад розпоряджається власним балансом має рахунки в банках, співпрацює з органами Державного казначейства та використовує особисту печатку (рис. 2.2.).

Майно закладу є комунальною власністю Тернопільської міської ради.

Держава та уповноважений орган управління в свою чергу не несуть відповідальність за зобов'язання лікарні, яка також не відповідає за зобов'язання держави та уповноваженого органу управління, за винятком ситуацій, передбачених законодавством [47].

КНП «ТКМЛ №2» внесена до ліцензійного реєстру МОЗ для здійснення медичної практики під номером 29263 з 14 червня 2018 року.

Основне завдання функціонування КНП «ТКМЛ №2»: забезпечення населення кваліфікованою медичною допомогою з метою досягнення соціальних і інших цілей.

Здійснення діяльності КНП забезпечується різними джерелами надходження коштів.

Види надходження коштів до закладу охорони здоров'я зображені на рисунку 2.3.

Рис.2.3. Джерела надходження коштів до КНП «ТКМЛ №2» [47].

На рисунку вище бачимо, що лікарня отримує фінансування з різних джерел, включаючи Тернопільський міський бюджет (за рахунок медичної субвенції, місцевих дотацій включаючи енергоносії), а також із спеціального фонду (надання платних послуг, орендна плата, благодійна допомога).

Підприємство має можливість укласти угоди, набувати майнові й немайнові права, приймати на себе обов'язки, брати участь у справах, котрі розглядаються в судах України, третейських й міжнародних.

З 01.04.2020 року лікарня почала отримувати надходження від НСЗУ.

КНП «ТКМЛ №2» отримало статус одержувача бюджетних коштів відповідно з Єдиною реєстрацією розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів, починаючи з 03.11.2020 року.

Джерела формування майна лікарні розглянемо на рис. 2.4.

Рис. 2.4. Джерела формування майна у КНП «ТКМЛ №2» [47].

До пріоритетних напрямків КНП «ТКМЛ №2» можна віднести наступні зміни:

1. забезпечення доступної, високоякісної медичної допомоги;
2. установлення партнерських відносин та угод з НСЗУ для оптимізації медичних послуг;
3. оптимізація роботи лікарні відповідно до актуальних потреб;
4. посилення матеріально-технічної бази закладу;
5. впровадження різного сучасного програмного забезпечення задля покращення управління і надання послуг;
6. реалізація інноваційних методів лікування та сучасних медичних технологій задля удосконалення процесу лікування;
7. постійне підвищення кваліфікації персоналу через систематичний професійний розвиток;
8. забезпечення дотримання медичним персоналом високих стандартів лікарської етики [11].

КНП здійснює бухгалтерський облік та готує фінансові та статистичні звіти, дотримуючись вимог чинного законодавства. Фінансова, бюджетна, податкова та статистична звітності про фінансово-економічну діяльність підприємства формуються на даних з бухгалтерського обліку, відображаючи фактичні результати діяльності лікарні. Звітність укладається за формами, затвердженими відповідними нормативно-правовими актами України. Звітним періодом для КНП «ТКМЛ №2» служить календарний рік. Проміжна звітність складається з наростаючим підсумком від початку року [31]. Ознайомитись з фінансовими звітами за 2021 та 2022 роки можна у Додатку «А» та «Б» відповідно.

Узагальнюючи вище написане, можемо відзначити, що КНП «ТКМЛ №2» - це сучасний багатопрофільний лікувально-діагностичний заклад, котрий щодня надає якісну медичну допомогу жителям Тернополя та області. Лікарня має багаторічну історію та високі досягнення у своїй сфері.

Заклад відзначається якісною та сучасною матеріально-технічною базою, висококваліфікованим медичним та адміністративним персоналом. Лікарня забезпечує робочими місцями та якісною, а інколи навіть унікальною медичною допомогою все більшу кількість населення з кожним роком. Фінансовий стан лікарні безпосередньо впливає на її можливості щодо забезпечення своєчасного надання лікарняних послуг.

У сучасних умовах галузь охорони здоров'я та відповідно і ЗОЗ в Україні стикаються з низкою проблем та викликів. Тому проведення аналізу фінансового стану лікарень є важливим інструментом для забезпечення їх фінансової стійкості та ефективності за будь-яких умов.

2.2. Аналіз фінансового стану КНП «ТКМЛ №2»

Фінансовий стан ЗОЗ є важливим елементом, який впливає на доступність та ефективність наданих медичних послуг. Фінансова стійкість та ефективне управління фінансами закладу забезпечують наявність необхідних ресурсів для придбання сучасного обладнання, навчання та мотивації кваліфікованого персоналу, вдосконалення інфраструктури, що безпосередньо впливає на надання своєчасної, доступної та ефективною медичної допомоги.

Проведення аналізу фінансового стану ЗОЗ є саме тим інструментом, який дозволяє виявляти недосконалості та відхилення в діяльності мед закладу, та відповідає за оптимізацію та зменшення ризиків для ефективного функціонування ЗОЗ.

Компоненти фінансової звітності висвітлюють різноманітні аспекти однакових господарських операцій, подій за звітний період, також включаючи в собі відповідну інформацію з попереднього періоду та розкриваючи облікову політику та її зміни [21].

Баланс представляє собою узагальнену інформацію на початку та в кінці звітного періоду, що відображає підсумок господарських операцій на конкретну звітну дату. Аналізуючи баланс, можемо визначити правильність обраного стратегічного курсу, ефективність використання ресурсів та інші аспекти діяльності.

Для аналізу фінансового стану ЗОЗ необхідно вміти читати баланс, що передбачає розуміння значення кожної статті, методів її оцінки, якісних характеристик та взаємозв'язків із іншими статтями.

Вміння читати баланс надає можливість: отримувати необхідну інформацію стосовно фінансового становища; розраховувати рівень забезпечення власними коштами; встановлювати причини змін у розмірах оборотних коштів; оцінити фінансову ситуацію за звітний період

З призначенням усіх компонентів звітності можна ознайомитись з таблицею 2.1.

Таблиця 2.1

Призначення основних компонентів фінансової звітності

Компоненти фінансової звітності	Зміст	Використання інформації
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Відображає активи, пасиви та власний капітал підприємства на дату балансу	Використовується для оцінки фінансової стійкості, розміру та структури активів та зобов'язань, для прогнозування змін у ресурсах
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Відображає доходи, витрати, фінансові результати діяльності підприємства за звітний період	Використовується для оцінки прибутковості та ефективності діяльності підприємства, а також аналіз структури доходів та витрат
Звіт про рух грошових коштів	Показує, як підприємство використовує свої фінансові ресурси протягом звітного періоду	Використовується для оцінки ліквідності та фінансової стійкості. Оцінка та прогноз руху грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства
Звіт про власний капітал	Показує зміни у власному капіталі підприємства, включаючи прибуток, внесок власників та інші фактори протягом звітного періоду	Використовується для визначення джерел та змін у власному капіталі.
Примітки до річної фінансової звітності	Надає додаткову інформацію, не наведену безпосередньо у фінансових звітах, але обов'язкова за П(С)БО. Додатковий аналіз статей звітності, необхідний для забезпечення її зрозумілості	Використовується для роз'яснення основної інформації та подробиць, які не включені безпосередньо в інші звітні компоненти. Оцінка обл. політики, ризиків ресурсів та зобов'язань

Джерело: складено на основі [23;42] .

Ознайомлення та аналіз балансу починаються з визначення змін у сумі валюти балансу, а також створення агрегованого (опрощеного) вигляду балансу, що охоплює основні розділи та ключові групи статей. (табл. 2.2).

Створення агрегованого вигляду балансу дозволяє отримати загальний огляд фінансової структури, що полегшує прийняття управлінських рішень, формування стратегії з розвитку, забезпечуючи стабільність та ефективне управління фінансами.

Таблиця 2.2.

Агрегований баланс КНП «ТКМЛ №2» станом на 31 грудня 2022р.

Актив	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Пасив	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5	6
I. Необоротні активи, у т.ч.	81 301	177 121	I. Власний капітал, у т.ч.:	72 086	153 324
Незавершені капітальні інвестиції	24 470	4 064	Зареєстрований (пайовий) капітал	33 559	33 559
Основні засоби	56 831	173 057	Капітал у дооцінках	-	81 009
II. Оборотні активи, у т.ч.	32 585	39 535	Додатковий капітал	4 087	29 319
запаси	20 776	29 053	Нерозподілений прибуток	35 578	30 109
дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-	5 055	Неоплачений капітал	-1 138	-20 672
дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1 355	-	II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	31 493	26 285
інша дебіторська заборгованість	433	1 677	III. Поточні зобов'язання і забезпечення у т.ч.:	10 307	37 047
грошові кошти та їх еквіваленти	10 000	3 750	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-	84
інші оборотні активи	21	-	за розрахунками з бюджетом	25	52
			За розрахунками з страхування	-	89
			За розрахунками з оплати праці	93	-
			Доходи майбутніх періодів	10 172	37 047
			Інші поточні зобов'язання	17	91
Баланс	113 886	216 656	Баланс	113 886	216 656

Джерело: [51]

З таблиці 2.1. бачимо, що у 2022р. відбулось збільшення валюти балансу, що є позитивним показником. У порівнянні з 2021 роком валюта балансу

збільшилась на 102 770 тис.грн, або на 190%. Переглянувши агрегований баланс, можемо помітити, що дані зміни в валюті балансу зумовлені збільшенням вартості необоротних активів й зростанням власного капіталу та поточних зобов'язань в пасиві балансу.

Для розуміння динаміки активів, а також зобов'язань лікарні обчислимо коефіцієнт зміни валюти балансу (Квб).

Квб має важливе значення при оцінці фінансового становища ЗОЗ. Він дозволяє визначити, збільшилися чи зменшилися активи підприємства за звітний період. Збільшення Квб можливе через підвищення тарифів на медичні послуги, збільшенням кількості пацієнтів або з оптимізацією витрат та зниженням цін на закупівлях медичних виробів. Зменшення Квб оцінюється негативно, оскільки свідчить про скорочення обсягів діяльності, зменшення попиту.

Коефіцієнт зміни валюти балансу розраховується за формулою:

$$\text{Квб} = \frac{\text{ВБср1} - \text{ВБср0}}{\text{ВБср0}} \times 100,$$

ВБср1 та ВБср0 – це середня величина підсумку балансу звітнього та попереднього періоду відповідно, яка розраховується як сума валют початкового та кінцевого балансу розділена на 2.

Розрахуємо коефіцієнт зміни валюти балансу за 2022рік.

$$\text{Квб}_{2022} = \frac{165271 - 94484,5}{94484,5} \times 100 = 74,92\%$$

Також важливо проаналізувати зміни в окремих статтях балансу. Це дослідження виконується за допомогою горизонтального аналізу (часового) і вертикального (структурного).

Горизонтальний (табл. 2.3) і вертикальний (табл. 2.4) аналізи є взаємодоповнюючими, при цьому деякі показники можна вважати інструментами як для одного так і для іншого аналізу.

Основна ідея здійснення горизонтального аналізу полягає в тому, щоб визначити зміни у фінансовому стані підприємства за певний час та визначити їхній вплив на його ефективність та стабільність.

Таблиця 2.3

Горизонтальний аналіз балансу

Показник	на початок звітного періоду		на кінець звітного періоду		Відхилення (+,-)	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
АКТИВ						
I. Необоротні активи (ряд. 1095)	81301	100	177121	217,86	95820	117,86
II. Оборотні активи (ряд. 1195), у т. ч.:	32585	100	39535	121,33	6950	21,33
– запаси (ряд. 1101+1102+1103+1104)	20776	100	29053	139,84	8277	39,84
– дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (ряд. 1125)	-	100	5055	-	5055	-
– дебіторська заборгованість за розрахунками та інша (ряд. 1130+1135+1136+1140+1145+1155)	1788	100	1677	93,79	-111	-6,21
– грошові кошти та їх еквіваленти (ряд. 1166+1167)	10000	100	3750	37,50	-6250	-62,50
– інші оборотні активи (ряд. 1190)	21	100	-	-	-21	-100,00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-	-	-
Баланс (ряд. 1300)	113886	100	216656	190,24	102770	90,24
ПАСИВ						
I. Власний капітал (ряд. 1495), у т. ч.:	72086	100	153324	212,70	81238	112,70
Зареєстрований (пайовий) капітал (ряд. 1400)	33559	100	33559	100,00	0	0,00
Капітал у дооцінках (ряд. 1405)	-	100	81009	-	81009	-
Додатковий капітал (ряд. 1410)	4087	100	29319	717,37	25232	617,37
Нерозподілений прибуток (ряд. 1420)	35578	100	30109	84,63	-5469	-15,37
Неоплачений капітал (ряд. 1425)	-1138	100	-20672	1816,52	-19534	1716,52
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (ряд. 1595)	31493	100	26285	83,46	-5208	-16,54
III. Поточні зобов'язання і забезпечення (ряд. 1695), у т. ч.:	10307	100	37047	359,44	26740	259,44
– поточна кредиторська заборгованість за розрахунками та інші (ряд. 1610+1615+1620+1621+1625+1630+1635+1640+1645+1690)	135	100	316	234,07	181	134,07
– доходи майбутніх періодів (ряд. 1665)	10172	100	36731	361,10	26559	261,10
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-	-	-
Баланс (ряд. 1900)	113886	100	216656	190,24	102770	90,24

Джерело: розраховано автором на основі [50;51].

За даними таблиці, на кінець періоду активи підприємства збільшилися на 90,24%, а власний капітал - на 112,70%. Це свідчить про поліпшення фінансового стану ЗОЗ.

Основний приріст активів відбувся за рахунок необоротних активів, які збільшилися на 117,86%. Так вплинути на цей показник могло придбання нового обладнання або інших необоротних активів.

Оборотний капітал підприємства також збільшився, але не так значно, як необоротні активи. Можемо припустити, що на це вплинуло те, що підприємство збільшило свої запаси, але при цьому зменшило дебіторську заборгованість і також грошові кошти.

Власний капітал лікарні збільшився за рахунок капіталу в дооцінках, додаткового капіталу лікарні і нерозподіленого прибутку.

Збільшення капіталу в дооцінках можливе через переоцінку активів закладу.

Довгострокові зобов'язання КНП «ТКМЛ №2» зменшилися на 16,54%, а поточні зобов'язання збільшилися на 259,44%.

Загалом, фінансовий стан закладу є позитивним. Підприємство має достатній обсяг власного капіталу, щоб забезпечити свою діяльність. Однак, необхідно звернути увагу на зростання поточних зобов'язань, яке може призвести до погіршення платоспроможності підприємства.

Загалом, структура балансу підприємства на кінець 2022 року є більш сприятливою порівняно з початком звітної періоду. Це пов'язано з рядом факторів, зокрема, згідно з таблицею 2.4.:

- Зростанням питомої ваги власного капіталу. На кінець звітної періоду власний капітал становив 70,77%, що на 9,47% більше, ніж на початок звітної періоду. Це відбулося в основному за рахунок збільшення капіталу в дооцінках, який на кінець звітної періоду становив 81009 тис. грн.

- Зменшенням частки довгострокових зобов'язань. На кінець звітної періоду довгострокові зобов'язання становили 12,13% у пасиві балансу, що на 15,52% менше, ніж на початок звітної періоду.

Вертикальний аналіз фінансового стану — це інший метод аналізу, який зосереджується на визначенні внутрішньої структури фінансових звітів компанії.

Таблиця 2.4.

Вертикальний аналіз балансу

Показник	на початок звітного періоду		на кінець звітного періоду	
	тис. грн.	пнт. Вага %	тис. грн.	пнт. Вага %
1	2	3	4	5
АКТИВ				
I. Необоротні активи (ряд. 1095)	81301	71,39	177121	81,75
II. Оборотні активи (ряд. 1195), у т. ч.:	32585	28,61	39535	18,25
– запаси (ряд. 1101+1102+1103+1104)	20776	63,76	29053	73,49
– дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (ряд. 1125)	0	0,00	5055	12,79
– дебіторська заборгованість за розрахунками та інша (ряд. 1130+1135+1136+1140+1145+1155)	1788	5,49	1677	4,24
– грошові кошти та їх еквіваленти (ряд. 1166+1167)	10000	30,69	3750	9,49
– інші оборотні активи (ряд. 1190)	21	0,06	0	0,00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0,00	0	0,00
Баланс (ряд. 1300)	113886	100,00	216656	100,00
ПАСИВ				
I. Власний капітал (ряд. 1495), у т. ч.:	72086	63,30	153324	70,77
Зареєстрований (найновий) капітал (ряд. 1400)	33559	46,55	33559	21,89
Капітал у дооцінках (ряд. 1405)	0	0,00	81009	52,84
Додатковий капітал (ряд. 1410)	4087	5,67	29319	19,12
Нерозподілений прибуток (ряд. 1420)	35578	49,35	30109	19,64
Неоплачений капітал (ряд. 1425)	-1138	-1,58	-20672	-13,48
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (ряд. 1595)	31493	27,65	26285	12,13
III. Поточні зобов'язання і забезпечення (ряд. 1695), у т. ч.:	10307	9,05	37047	17,10
– поточна кредиторська заборгованість за розрахунками та інші (ряд. 1610+1615+1620+1621+1625+1630+1635+1640+1645+1690)	135	1,31	316	0,85
– доходи майбутніх періодів (ряд. 1665)	10172	98,69	36731	99,15
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0,00	0	0,00
Баланс (ряд. 1900)	113886	100,00	216656	100,00

Джерело: розраховано автором на основі [50;51].

Загалом, підприємство має достатній рівень власного капіталу для забезпечення своєї діяльності. Поточні зобов'язання підприємства є значно меншими за його власний капітал, що свідчить про його фінансову стійкість.

Однак, є й деякі негативні тенденції, які необхідно враховувати:

- Зменшення питомої ваги грошових коштів та їх еквівалентів. На кінець звітного періоду грошові кошти та їх еквіваленти становили 9,49%, що на 21,19% менше, ніж на початок звітного періоду. Це може негативно позначитися на діловій активності підприємства, оскільки може ускладнити виконання його поточних зобов'язань.

- Зростання питомої ваги необоротних активів. На кінець звітного періоду необоротні активи становили 81,75%, що на 9,36% більше, ніж на початок звітного періоду. Це може негативно позначитися на платоспроможності підприємства, оскільки необоротні активи є менш ліквідними, ніж оборотні активи.

Динаміку змін необоротних та оборотних ресурсів від 2020 року - 2022 рік можна спостерігати на рис. 2.5.

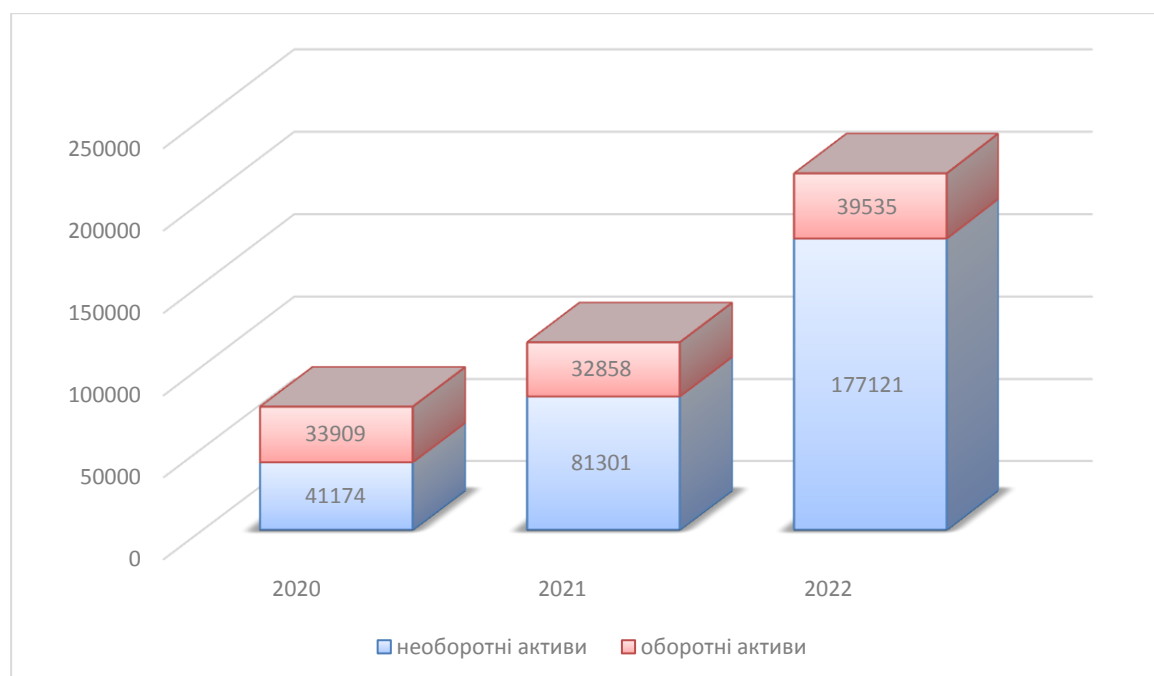

Рис. 2.5. Динаміка змін необоротних та оборотних ресурсів

Наступним розрахуємо коефіцієнт постійності, який розраховується, як відношення необоротних активів до усіх активів підприємства.

$$КП_{2020} = \frac{41174}{75083} = 0,55$$

$$КП_{2021} = \frac{81301}{113886} = 0,71$$

$$КП_{2022} = \frac{177121}{216656} = 0,82$$

Загальноприйнятого нормативного значення коефіцієнта постійності не існує. Однак, як правило, для підприємств, які займаються наданням послуг, як і КНП «ТКМЛ №2» то для них вважається, що оптимальний рівень коефіцієнта постійності становить від 0,5 до 0,7.

Можемо зробити висновки: у даному медичному закладі за три роки коефіцієнт постійності зріс з 0,55 до 0,82. За рахунок збільшення даного коефіцієнта КНП «ТКМЛ №2» має можливість для довгострокового розвитку та конкурентну перевагу.

Для аналізу здатності активів підприємства швидко перетворюватися на грошові кошти обчислимо Коефіцієнт мобільності (маневреності) активів (КМ). Він розраховується як відношення оборотних активів до загальної суми активів, або ж від 1 відняти коефіцієнт постійності.

$$КМ_{2020} = 1 - 0,55 = 0,45$$

$$КМ_{2021} = 1 - 0,71 = 0,29$$

$$КМ_{2022} = 1 - 0,82 = 0,18$$

Після розрахунку коефіцієнта мобільності КНП «ТКМЛ №2» бачимо, що даний коефіцієнт знижувався з кожним роком, що вказує на те, що підприємство наділене багатьма необоротними активами, які важко або неможливо швидко конвертувати в грошові кошти.

Важливим етапом оцінки фінансового стану ЗОЗ є аналіз його ліквідності. Він дозволяє визначити, чи здатний заклад не тільки своєчасно, а й в повному об'ємі виконувати належні йому фінансові зобов'язання, а також здійснювати непередбачувані витрати [13].

Ліквідність ЗОЗ визначається його спроможністю перетворювати свої активи на грошові кошти. Чим вища ліквідність закладу, тим легше йому буде отримати доступ до грошових коштів у разі потреби.

Це важливий аспект, особливо у сфері охорони здоров'я, де забезпечення неперервного функціонування та надання медичної допомоги залежить від фінансової стійкості закладу. Враховуючи, що ліквідність є ключовим фактором у забезпеченні фінансової стабільності, аналіз цього показника дозволяє уникнути можливих фінансових труднощів та забезпечити ефективне управління ресурсами.

Таблиця 2.5.

Аналіз ліквідності КНП «ТКМЛ №2»

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення	Період		
			2020	2021	2022
Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / поточні зобов'язання	1-3	33909/38871= 0,87	32585/10307= 3,16	39535/37047= 1,07
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(оборотні активи – запаси) / поточні зобов'язання	0,6-1	(33909-12569)/38871= 0,55	(32585-20776)/10307= 1,15	(39535-29053)/37047= 0,28
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(грошові кошти + поточні фінансові інвестиції) / поточні зобов'язання	0,1 – 0,2	21021/38871= 0,79	10000/10307= 0,97	3750/37047= 0,1

Джерело: розраховано автором на основі [50;51] .

Значення КПЛ у 2020 році – 0,87, що є нижче нормативного діапазону можемо припустити, в 2020 році в лікарні були труднощі у вирішенні поточних зобов'язань. Однак, у 2021 та 2022 роках цей показник покращився, що свідчить про покращення фінансової ліквідності ЗОЗ.

КШЛ в 2020 й 2021 році був ближчий до норми, ніж у 2022 рік, що вказує на обмежену спроможність КНП «ТКМЛ №2» швидко виправляти власні фінансові труднощі.

Значення абсолютної ліквідності в 2020 й 2021 рр. були набагато вищі (0.79 та 0.97) ніж в 2022 році (0.1). Такі високі показники за 2020-2021 роки свідчать про вибір недостатньо ефективної стратегії з управління фінансовими

ресурсами закладу. На відміну від інших активів, грошові кошти не генерують дохід лікарні. Тому показник вище норми для абсолютної ліквідності говорить, що велика частина капіталу розсіюється задля формування непродуктивних активів. Показник за 2022 рік хоч і входить в норму для даного коефіцієнта, але потрібно бути обережним, щоб він не знизився ще більше [13].

Таблиця 2.6.

Показники фінансової стійкості КНП «ТКМЛ №2»

Коефіцієнт	Методика розрахунку	Нормативне значення	2020	2021	2022
Коефіцієнт автономії	$(p.1495) \div (p.1900)$	$>0,5$	0,42	0,63	0,71
Коефіцієнт фінансової залежності	$p.1900 \div p.1495$	$<0,5$	2,4	1,57	1,4
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$(p.1495 - p.1095 - p.1200) \div p.1495$	$>0,4$	-0,32	-0,13	-0,16
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	$(p.1495 - p.1095 - p.1200) \div p.1195$	$>0,1$	-0,29	-0,28	-0,6
Коефіцієнт фінансового ризику	$(p.1595 + p.1695 + p.1700) \div p.1495$	$<0,5$	1,4	0,58	0,41
Коефіцієнт фінансової стабільності	$(p.1495) \div (p.1595 + p.1695)$	>1	0,71	1,72	2,42
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	$p.1595 \div p.1095$	-	0,12	0,39	0,15
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$p.1595 \div (p.1495 + p.1595)$	0,4-0,5	0,14	0,3	0,15
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	$p.1495 \div (p.1495 + p.1595)$	0,6-0,5	0,86	0,69	0,85

Джерело: розраховано автором на основі [50;51].

Таким чином, за останні три роки коефіцієнт автономії ТКМЛ №2 має тенденцію до зростання. Це є позитивним фактором, який свідчить про зміцнення матеріально-технічної бази лікарні.

Відповідно коефіцієнт фінансової залежності має тенденцію до зниження, що також є позитивним фактором.

Щодо коефіцієнту маневреності власного капіталу, то його показники за 2020-2019 роки є нижчими рекомендованих коефіцієнтів. Він відображає, що

лікарня не в змозі ефективно використовувати власні кошти для створення додаткових доходів.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами ЗОЗ є негативним впродовж аналізованих періодів. Даний показник свідчить, що лікарні буде важко забезпечити безперебійну діяльність за рахунок власних оборотних коштів при необхідності.

Тенденцію до зниження спостерігаємо також при розрахунку коефіцієнта фінансового ризику, але це є сприятливим явищем і свідчить про зменшення ризику неплатоспроможності лікарні.

Коефіцієнт фінансової стабільності зріс з 0,71 в 2020 році до 2,42 в 2022 році. Це є досить таки позитивна зміна, яка свідчить про збільшення фінансової стабільності КНП «ТКМЛ №2».

Стосовно коефіцієнта, який відображає структуру покриття довгострокових вкладень бачимо, що він зменшився в 2022 році, порівняно з 2021, але зріс порівняно з 2020 роком. Зменшення цього коефіцієнта свідчить про зростання ризику неплатоспроможності лікарні.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів має тенденцію до зниження. Це є позитивним фактором, який свідчить про зменшення ризику неплатоспроможності лікарні.

Коефіцієнт поточних зобов'язань КНП «ТКМЛ №2» становив 0,11 в 2020 році, і це був найкращий показник за три роки. В 2021 році відбулось стрімке збільшення даного коефіцієнта до 0,75. В 2022 році показник зменшився до 0,42, що можна назвати позитивною тенденцією.

Підсумовуючи, можемо зробити висновок, що за останні три роки фінансовий стан «Тернопільської комунальної міської лікарні №2» покращився. Це свідчить про ефективну діяльність керівництва закладу, спрямовану на підвищення фінансової стійкості, ефективності та результативності діяльності.

Однак, існують і деякі потенційні проблеми, які необхідно враховувати при подальшому розвитку закладу. Зокрема, лікарня не в змозі ефективно використовувати власні кошти для створення додаткових доходів, а також не в

зможі забезпечити безперебійну діяльність за рахунок власних оборотних коштів. Загалом КНП «ТКМЛ №2» має хороший потенціал для подальшого розвитку.

Структура надходжень до КНП «ТКМЛ №2» грошових коштів й ресурсів в натуральній формі є важливою характеристикою фінансового стану. Вона відображає джерела, з яких КНП отримує кошти для забезпечення своєї діяльності.

Рисунок 2.6. та рисунок 2.7. зображують структуру надходжень до КНП за 2021 та 2022 роки відповідно.

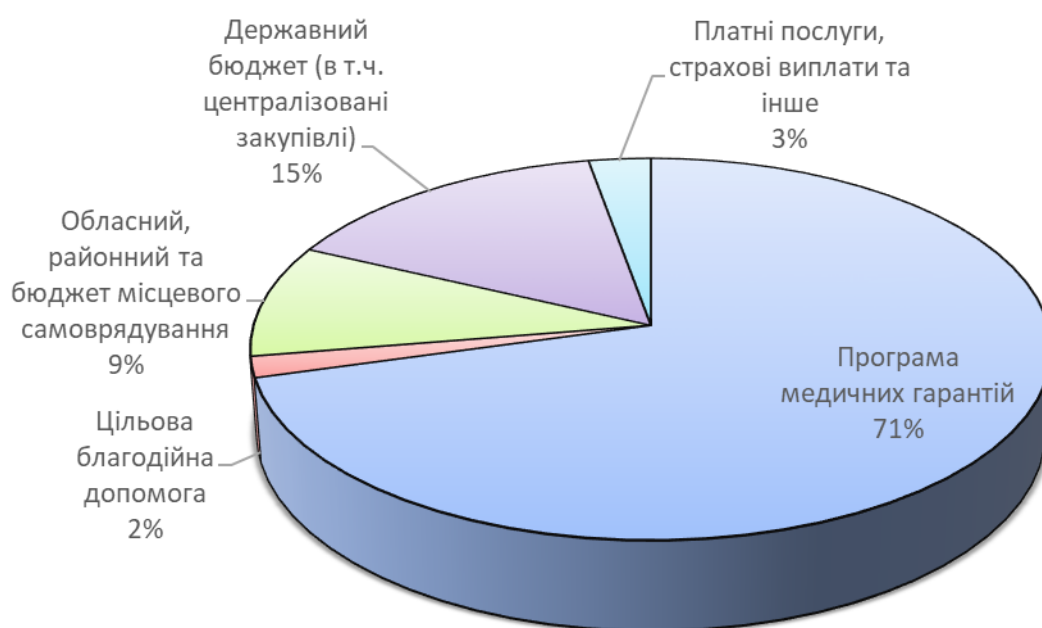

Рис. 2.6. Структура надходжень грошових коштів за 2021 рік [50].

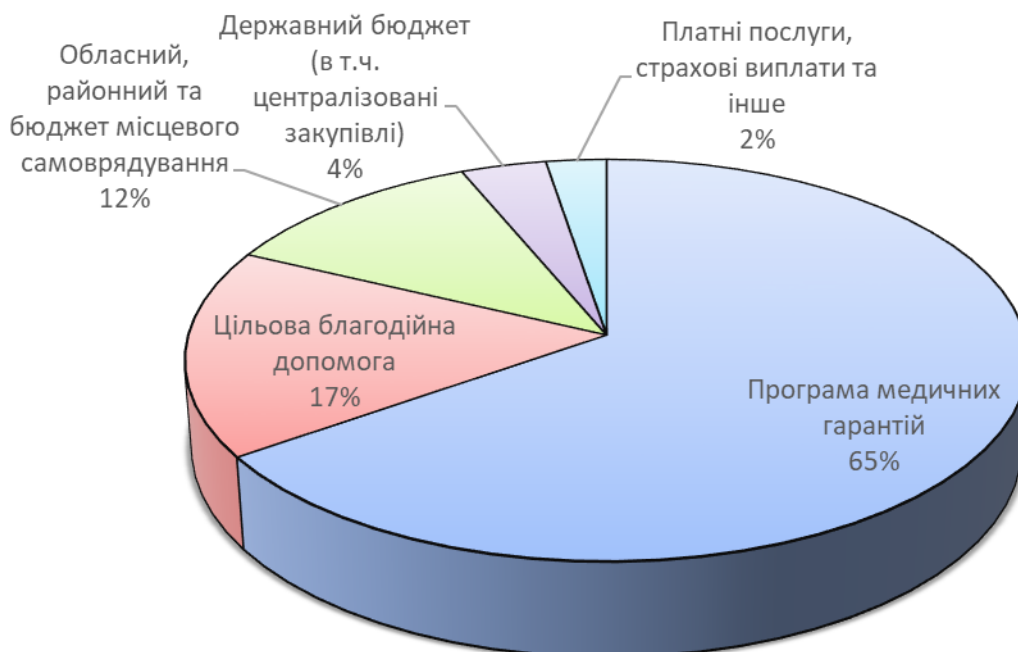

Рис. 2.7. Структура надходжень грошових коштів за 2022 рік [51].

З рисунків 2.6. та 2.7. переконуємось, що найбільшу частку в надходженнях коштів займають кошти з Програми медичних гарантій. Найменше надходжень лікарня отримує від надання платних послуг. Додатково варто зазначити суттєве збільшення отримання лікарнею благодійної допомоги у 2022 році.

Дані отримані при аналізі руху грошових коштів стають важливим інструментом для управління будь-якого ЗОЗ. Він дозволяє оцінити, як заклад отримує та використовує грошові кошти. Проведення даного аналізу дозволяє приймати обґрунтовані рішення та визначати стратегії для оптимального використання ресурсів.

Таблиця 2.7.

Рух грошових коштів «ТКМЛ №2» за 2021-2022 роки

№ з/п	Показники	2021 рік		2022 рік	
		тис. грн.	структура, %	тис. грн.	структура, %
1	Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції на початок періоду	21 021,0	9,4	10 021,1	4,2
2	Грошові кошти на початок періоду	21 021,0	9,4	10 021,1	4,2
3	Поточні фінансові інвестиції на початок періоду	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Надходження грошових коштів	202 318,6	90,6	230 596,3	95,8
5	Всього грошових коштів та фінансових інвестицій в наявності	223 339,6	100	240 617,4	100
6	Використання грошових коштів	213 339,6	95,5	236 867,0	98,4
7	Поточні фінансові інвестиції на кінець періоду	0,0	0,0	0,0	0,0
8	Грошові кошти на кінець періоду	10 000,0	4,5	3 750,4	1,6
9	Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції на кінець періоду	10 000,0	4,5	3 750,4	1,6

Джерело: розраховано автором на основі [10;50;51].

Збільшення надходження грошових коштів на 17277,8 тис. грн. у 2022 році порівняно з 2021 роком є позитивним показником. Іншими словами заклад зміг підвищити свою фінансову стійкість і збільшити свої можливості для розвитку.

Однак, незважаючи на вищезазначене, лікарня продовжує використовувати більшість надходження грошових коштів. У 2021 році використано 95,5% коштів, а у 2022 році – 98,4%. Це може бути пов'язано з тим, що ЗОЗ має значні потреби в інвестиціях або у покритті поточних витрат.

Наступними проаналізуємо структуру придбання у КНП «ТКМЛ№2» за 2022 рік. З таблиці 2.8 ми можемо дізнатись на закупівлю, якого товару виділялось найбільше коштів лікарні.

Таблиця 2.8.

Структура з придбання та оприбуткування за рахунок грошових коштів й у натуральній формі за 2022 рік

№ з/п	Показники	тис. грн.	структура, %
1	Всього придбання, оприбуткування*	293 298,8	100,0
1.1.	Придбання, оприбуткування товарно-матеріальних цінностей	56 000,6	19,1
1.1.1.	Лікарські засоби (крім кисню)	19 529,4	34,87

1.1.2.	Кисень, що використовується у медичних цілях (не власного виробництва)	2 369,0	4,23
1.1.3.	Кров та її компоненти	592,6	1,06
1.1.4.	Вироби медичного призначення	21 055,9	37,60
1.1.5.	Імунобіологічні препарати	44,7	0,08
1.1.6.	Лікувальне харчування	32,5	0,06
1.1.7.	Дизенфекційні засоби	2 245,8	4,01
1.1.8.	Засоби індивідуального захисту	3 958,0	7,07
1.1.9.	Продукти харчування	2 924,0	5,22
1.1.10.	Інше придбання та оприбуткування	3 248,8	5,80
1.2.	Витрати на оплату праці (у т.ч. ЄСВ) та соціальне забезпечення	169 053,9	57,6
1.3.	Витрати на оплату робіт, послуг, інше	4 138,4	1,4
1.4.	Витрати комунальних послуг та інших енергоносіїв	14 723,5	5,0
1.5.	Ремонт	8 908,0	3,0
1.6.	Капітальні інвестиції	40 474,3	13,8
1.6.1.	Придбання, створення	25 255,2	8,6
1.6.2.	Модернізація, модифікація, капітальний ремонт	15 219,1	5,2
2	Неопераційні витрати	0,0	0,0

Джерело: розраховано автором на основі [10;51].

За даними таблиці 2.8., Проаналізувавши таблицю 2.8. бачимо, що за 2022 рік всього придбання та оприбуткування було на суму 293298,8 тис.грн.. З них найбільшу часту витрат підприємства займають витрати на оплату праці (у т.ч. ЄСВ) 169053,9 тис.грн або 57,6%. Високий рівень витрат на оплату праці можливий через те, що підприємство має значну кількість працівників. Для зменшення цих витрат підприємство може провести аудит штатного розкладу та зняти зайві посади.

Також підприємство може переглянути систему оплати праці та запровадити ефективні стимули для підвищення продуктивності праці.

Наступні за структурою витрат стоять витрати на придбання товарно-матеріальних цінностей – 56000,6 тис.грн або ж 19,1% від загального значення.

З придбання ТМЦ найбільшу частку займають витрати на Вироби медичного призначення та лікарські засоби. Значну частку займають також витрати на капітальні інвестиції за 2022 рік. Вони становили 13,8%.

Високий рівень капітальних інвестицій може вказувати, що підприємство здійснює масштабні інвестиції в розвиток своєї діяльності. Для ефективного використання цих інвестицій підприємство має розробити детальний план їх реалізації та контролювати його виконання.

Таблиця 2.9.

Рух запасів в КНП «ТКМЛ №2» за 2022 рік

	Сальдо на початок періоду	Дт	Кт (використання)	Сальдо на кінець періоду
Запаси, тис. грн.	20 776,2	56 000,6	47 724,1	29 052,6
Використання та залишок всіх запасів у % до наявних	100,0			37,8
Структура залишків запасів та придбання, оприбуткування, %	27,1	72,9	62,2	

Джерело: розраховано автором на основі [10;51].

Використання запасів у середньому за місяць розраховується наступним чином:

$$47724,1 \text{ тис.грн}/12 \text{ місяців}=3977,0 \text{ тис.грн/ місяць.}$$

Кількість середньомісячних запасів на складі на кінець періоду:

$$20052,6 \text{ тис.грн} / 3977,0 \text{ тис.грн/ місяць} = 7,3 \text{ місяці.}$$

Необхідно також відзначити, що підприємство має значний рівень запасів на складі на кінець періоду. Даний показник скоріше за все викликаний тим, що підприємство закуповує великі обсяги товарів і матеріалів наперед.

Для зменшення рівня запасів підприємство може провести аналіз товарообігу та оптимізувати обсяги закупівель.

Адекватне управління фінансами є критично важливим елементом для ефективної функціонування будь-якої медичної установи, зокрема лікарні. З метою докладного аналізу та контролю над фінансовими процесами, нам пропонується детально розглянути і вивчити покриття витрат лікарні.

Таблиця 2.10. спрямована на систематизацію та візуалізацію ключових аспектів витрат.

Таблиця 2.10.

Покриття витрат в КНП «ТКМЛ №2» за 2022 рік

№ з/п	Показники	тис. грн.	структура, %
1.	Загальний дохід (доходи, аванси ПМГ та коригування прибутку по дооцінці)	250 066	100,0
1.1.	Дохід від реалізації товарів, готової продукції, робіт та послуг (з авансами ПМГ)	196 355	78,5
1.1.1.	Товарів та готової продукції (продаж аптеками ліків, власних запасів тощо)	0,0	0,0
1.1.2.	Робіт та послуг, у тому числі	196 355	78,5
1.1.2.1.	<i>дохід за рахунок надання платних послуг</i>	2 249	0,9
1.1.2.2.	<i>дохід ПМГ з авансами ПМГ</i>	194 106	77,6
1.1.3.	Вирахування з доходу	0,0	0,0
1.2.	Інший операційний дохід, у тому числі	45 262	18,1
1.2.1.	<i>цільовий інший операційний дохід</i>	42 818	17,1
1.2.2.	<i>дохід від оренди, від компенсацій за комунальні платежі від орендаря, інше</i>	1 880	0,8
1.2.3.	<i>дохід для покриття витрат за рахунок бюджету</i>	122	0,0
1.3.	Неопераційний дохід	8 373	3,3
1.3.1.	<i>у тому числі від амортизації по НА та ОЗ</i>	8 373	3,3
1.4.	<i>Коригування прибутку по дооцінці</i>	74	0,0
2	Витрати періоду	256948	102,8
2.1.	Матеріальні витрати	47709	18,6
2.2.	Витрати на оплату праці	139140	54,1
2.3.	Відрахування на соціальні заходи	29 833	11,6
2.4.	Соціальне забезпечення	81	0,03
2.5.	Амортизація	9944	3,9
2.6.	Інші операційні витрати	30241	11,8
2.7.	Собівартість реалізованої готової продукції	0,0	0,00
2.8.	Собівартість реалізованих товарів	0,0	0,00
2.9.	Інші витрати	0,0	0,00
3	Результат (різниця між загальним доходом та витратами періоду)	-6882	-2,8

Джерело: розраховано автором на основі [10;51].

За даними таблиці, підприємство зафіксувало збиток у розмірі 6882 тис. грн. Це вказує, що витрати закладу перевищили його доходи на 2,8%.

Основними статтями витрат підприємства є матеріальні витрати – 18,6%, витрати на оплату праці – 54,1%, відрахування на соц. заходи - 11,6% й на інші операційні витрати 11,8%. Основними статтями доходів підприємства є дохід від реалізації робіт та послуг - 78,5% та інший операційний дохід - 18,1%.

Для покращення фінансового результату підприємству слід зосередитися на зменшенні витрат, зокрема на матеріали, оплату праці та відрахування на соціальні заходи.

Для зменшення витрат на матеріали підприємство може провести аналіз закупівель та закупівельних цін. Також підприємство може спробувати перейти на закупівлю більш дешевих матеріалів або матеріалів від інших постачальників.

Для зменшення витрат, які використовуються, для оплати праці заклад може провести аудит штатного розкладу та зняти зайві посади. Також підприємство може спробувати переглянути систему оплати праці та запровадити ефективні стимули для підвищення продуктивності праці.

Для зменшення витрат на відрахування на соціальні заходи підприємство може запровадити систему мотивації працівників, яка сприятиме зменшенню кількості відпусток та лікарняних листів.

Для збільшення доходів підприємство може провести аналіз ринку і створити нові платні послуги, які будуть затребувані споживачами.

Провівши аналіз фінансових показників КНП «ТКМЛ №2», можемо підсумувати, що фінансовий стан лікарні є позитивним. Заклад має достатній для його потреб обсяг власного капіталу, щоб забезпечити діяльність. Основний приріст активів відбувся за рахунок необоротних активів, що може бути пов'язано з придбанням нового обладнання або інших необоротних активів.

Керівництву лікарні необхідно звернути увагу на зростання поточних зобов'язань, котрі можуть призвести до погіршення платоспроможності.

За останні 3 роки фінансовий стан лікарні покращився. Це свідчить про вдалу діяльність керівництва закладу, спрямовану на підвищення фінансової стійкості, ефективності та результативності діяльності.

Збільшення надходження грошових коштів у 2022 році є позитивним показником й означає, що КНП «ТКМЛ №2» змогло підвищити свою фінансову стійкість і збільшити свої можливості для розвитку.

Необхідно також відзначити, що підприємство має значний рівень запасів на складі на кінець періоду. Для зменшення рівня запасів підприємство може провести аналіз товарообігу та оптимізувати обсяги закупівель.

2.3. Організація аналітичних процедур в закладах охорони здоров'я в умовах використання комп'ютерної техніки

Обробка фінансово-аналітичної інформації для великих підприємств, вимагає значних зусиль і передбачає значний об'єм даних для різноманітних обчислень. Автоматизація при здійсненні фінансового аналізу є необхідним та сучасним рішенням.

У сучасному бізнес-ландшафті автоматизація аналізу та аудиту стає все більш важливою. Недавнє дослідження, проведене KPMG і Forbes Insights, показало, що 98% керівників надають перевагу аудиторським фірмам, які використовують передові комп'ютерні технології [66].

В свою чергу аудитори вважають, що використання комп'ютерних технологій при здійсненні аналітичних процедур підвищують їхню якість, оскільки дозволяють глибше зрозуміти ризики, проводити більш ретельний порівняльний аналіз та охоплювати ще більший спектр даних.

ЗОЗ, як правило, мають великі обсяги інформації, котра підлягає аудиту. Ручне проведення аналізу в таких умовах є трудомістким і займає багато часу, що може призвести до того, що аудитор буде не в змозі якісно опрацювати усі дані. Окрім того розрахунки зроблені вручну можуть призвести до того, що аналіз буде проведено не на максимум або ж з помилками.

Використання комп'ютерної техніки дозволить швидко і якісно обробляти великі обсяги інформації, отримати більш глибоке розуміння фінансового стану та результатів діяльності ЗОЗ, а також виявити можливі ризики та недоліки.

Розглянемо інші переваги проведення аналітичних процедур за допомогою комп'ютерної техніки:

- ✓ Швидкість і точність обробки інформації. Комп'ютерні програми дозволяють швидко і точно обробляти великі обсяги інформації. Це дозволяє отримувати результати в найкоротші терміни, не нехтуючи їх точністю;
- ✓ Зручність з зберіганням та пошуком інформації. Інформація, що обробляється за допомогою комп'ютерних програм, легко зберігається, швидко знаходиться та піддаються швидким змінам ;

✓ Можливість аналізу великих обсягів інформації. Комп'ютерні програми дозволяють аналізувати набагато більші обсяги інформації, затрачаючи той же час. Це дозволяє аудитору отримувати більш глибоке розуміння ситуації і виявляти приховані тенденції.

✓ Співпраця в режимі онлайн. Онлайн-співпраця дозволяє швидко взаємодіяти з наявними даними, надаючи легкий доступ до потрібних даних і ресурсів в режимі реального часу. Також використання комп'ютерних технологій дозволяє працювати цілодобово і з будь-якої точки світу;

✓ Зменшення витрат. Автоматизація дозволяє зменшити витрати на паперову документацію, поштові витрати та інші ресурси, що в свою чергу звільняє кошти для інших потреб.

Програмне забезпечення для фінансового аналізу дозволяє акумулювати, аналізувати і навіть інтерпретувати фінансові дані та звіти ЗОЗ. Програмне забезпечення, як правило, має набір різних функцій, від складання бюджету та прогнозування, до візуалізації даних і звітності, а також розрахунок різних актуальних показників [58].

Існує безліч програм для автоматизації фінансового аналізу, які можна розділити на кілька категорій:

- Електронні таблиці: Microsoft Excel, Google Sheets або LibreOffice Calc, є одними з найпопулярніших інструментів для фінансового аналізу. Вони дозволяють швидко і легко обробляти великі обсяги даних, проводити розрахунки та створювати графіки.

- Програми фінансового аналізу: OHFM, SAP або IBM, пропонують більш широкий спектр функцій для фінансового аналізу, ніж електронні таблиці. Вони дозволяють проводити більш складні розрахунки, аналізувати об'ємні дані і створювати звіти та презентації.

- Програми штучного інтелекту. Ці програми використовують технологію штучного інтелекту для автоматизації фінансового аналізу. Вони можуть виявляти приховані тенденції та закономірності в даних, котрі можуть бути непомітні для людини.

Розглянемо, як дане програмне забезпечення може бути корисним для аналізу фінансового стану в медичних установах.

Таблиця 2.11.

Програмне забезпечення для автоматизації проведення аналізу

Найменування	Функції
Microsoft Excel	Обробка великих обсягів даних, проведення розрахунків, створення графіків, аналіз трендів, планування бюджету та управління витратами
Excel	Статистичний аналіз, візуалізація даних, бізнес-аналітика
Інтелект-Сервіс	Автоматизований аналіз фінансових транзакцій, Прогнозування та моделювання фінансових показників
Альт-Інвест	Порівняльний аналіз фінансових результатів
ІС: Бухгалтерія	Аналіз фінансових тенденцій
Oracle Hyperion Financial Management	Планування бюджету, управління витратами, аналіз відхилень, ризиків та ефективності
SAP BusinessObjects BI Suite	Аналіз фінансових даних, операційних, маркетингових та аналіз даних клієнтів
IBM Cognos Analytics	Аналіз фінансових даних, операційних, маркетингових та аналіз даних клієнтів
Alteryx	Обробка та аналіз даних за допомогою штучного інтелекту
SAS	Аналіз трендів, відхилень, ризиків та ефективності, створення звітів та графіків для аналізу результатів.

Джерело: складено автором на основі [60;64;67;68;69].

Вибір програми для автоматизації фінансового аналізу залежить від особливих потреб ЗОЗ. Якщо потрібно швидко і легко здійснювати обробку великого обсягу даних, то електронних таблиць може бути достатньо. Якщо потрібно проводити більш складні розрахунки або аналізувати великий обсяг даних, то можуть знадобитися програми фінансового аналізу.

Отже, використання комп'ютерної техніки в проведенні аналітичних процедур в закладах охорони здоров'я дозволяє значно підвищити ефективність і якість роботи. Автоматизація процесів дозволяє аудитору отримувати більш точні результати в найкоротші терміни, що сприяє покращенню якості медичних послуг й оптимізації фінансового стану ЗОЗ.

Висновки до розділу 2

У результаті проведеного аналізу фінансово стану КНП «ТКМЛ №2» можемо сформулювати наступні висновки та рекомендації:

1. У сучасних умовах галузь охорони здоров'я та відповідно і ЗОЗ в Україні стикаються з низкою проблем та викликів. Тому проведення аналізу фінансового стану лікарень є важливим інструментом для забезпечення їх фінансової стійкості та ефективності за будь-яких умов.

2. КНП «Тернопільська комунальна міська лікарня №2» - це сучасний багатопрофільний лікувально-діагностичний заклад, котрий щодня надає якісну медичну допомогу жителям Тернополя та області. Лікарня має багаторічну історію та великі досягнення у власній сфері. Фінансова звітність КНП «ТКМЛ №2» в цілому є досить таки позитивною та незважаючи на різні виклики (пандемія Covid-19 та воєнні дії на території нашої держави) фінансовий стан лікарні за останні три роки покращився. Це свідчить про результативну діяльність керівництва закладу, спрямовану на підвищення фінансової стійкості, ефективності та продуктивності діяльності.

3. Керівництву лікарні необхідно звернути увагу на зростання їхніх поточних зобов'язань, котрі можуть призвести до погіршення платоспроможності підприємства. Лікарні також рекомендується переглянути свої витрати. До прикладу, для зменшення витрат на матеріали заклад може переглянути здійсненні закупівлі та знайти варіанти мінімізації витрат. Для збільшення доходів мед.заклад може створити нові платні послуги, а також лікарня може впровадити систему електронного документообігу, що дозволить скоротити витрати на паперовій документації та використовувати автоматизовані системи управління, для збільшення продуктивності.

4. Використання комп'ютерної техніки в процесі проведення аналізу дозволяє отримувати більш точні результати в найкоротші терміни, що сприяє оптимізації фінансового стану ЗОЗ та відповідно поліпшенню в наданні медичних послуг.

РОЗДІЛ 3. АУДИТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

3.1. Внутрішній аудит в закладах охорони здоров'я

З початку 2005 року в Україні здійснюється перетворення системи державного внутрішнього фін. контролю. Головна ціль цієї реформи полягає у покращенні ефективності та результативності функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування. Зокрема, акцент робиться на забезпеченні дотримання вимог законодавства й інших нормативних документів. Крім того, основна увага приділяється виявленню та усуненню недоліків у їхній діяльності [44].

У рамках реформи було здійснено такі заходи:

- Затверджена «Концепцію розвитку державного внутрішнього фінансового контролю» [17]. Котра визначає основні напрями реформи;
- Внесені зміни до Бюджетного кодексу України, стосовно основних принципів структури та проведення внутрішнього контролю й аудиту;
- Прийнято наказом МФУ від 4.10.2011 року № 1247 «Стандарти внутрішнього аудиту» [46]. Вони встановлюють вимоги організації, здійснення вн. аудиту в Україні. Останні зміни внесені 24 травня 2022 року;
- Прийнято «Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту» [37]. Він визначає основні принципи поведінки працівників з вн. аудиту. Чинна редакція від 13 жовтня 2017р.

Внутрішній аудит ЗОЗ є важливою складовою системи управління закладом. Він спрямований на оцінку дієвості та успішності закладу, дотримання ним вимог законодавства та нормативних документів, а також на виявлення та усунення недоліків у його діяльності.

Галузь охорони здоров'я, як і інші галузі, стикається з різними ризиками, котрі можуть вплинути на надання медичної допомоги пацієнтам, фінансову стабільність і репутацію закладу. Ці ризики можуть виникати з різних джерел,

зокрема через невідповідність нормативним вимогам і порушення облікового процесу.

Відповідно до звіту Асоціації сертифікованих дослідників шахрайства (ACFE) за 2022 рік всередньому організації щороку втрачають 5% свого річного доходу через шахрайство. Згідно зі звітом за 2022 рік, середні втратив секторі охорони здоров'я становили 100 000 доларів. Найпоширенішими схемами шахрайства виявились готівкові операції, неправомірні витрати та виплати, нарахування заробітної плати, корупційні практики та маніпуляції з фінансовою звітністю [66].

Внутрішній аудит – це саме той інструмент, який допоможе завчасно виявити та вирішити потенційні проблеми та ризики, перш ніж вони стануть серйозними. Для досягнення максимального ефекту від внутрішнього аудиту в ЗОЗ його поділяють на два напрямки: управлінський та клінічний аудит. Схематично класифікацію внутрішнього аудиту зображено на рисунку 3.1.

Рис.3.1. Види внутрішнього аудиту в ЗОЗ [7,15].

Управлінський та клінічний аудит є взаємопов'язаними напрямками внутрішнього аудиту в ЗОЗ. Управлінський аудит спрямований на оцінку ефективності і результативності управлінських процесів в закладі охорони здоров'я. В свою чергу клінічний аудит спрямований на оцінку рівня надання медичної допомоги в лікарнях.

Взаємодія між управлінським та клінічним аудитом дозволяє забезпечити більш всебічний і системний аналіз діяльності ЗОЗ.

Проводити внутрішній аудит може або один штатний фахівець, що має відповідну кваліфікацію, або відповідний підрозділ, який підпорядковується директору медичного закладу. Кількості внутрішніх аудиторів залежить від кількості працівників медичного закладу, його масштабів, складності організаційної структури, наявності відокремлених підрозділів та цілей керівництва. Адміністратори лікарні та юристи повинні враховувати ризик того, що штатні внутрішні аудитори можуть працювати менш об'єктивно та можуть виникати конфлікти інтересів у процесах аудиту [59].

Головна мета роботи відділу вн. аудиту у ЗОЗ полягає в оптимізації системи управління та виявленні резервів для її поліпшення.

Основні завдання внутрішніх аудиторів зображенні на рис. 3.2.

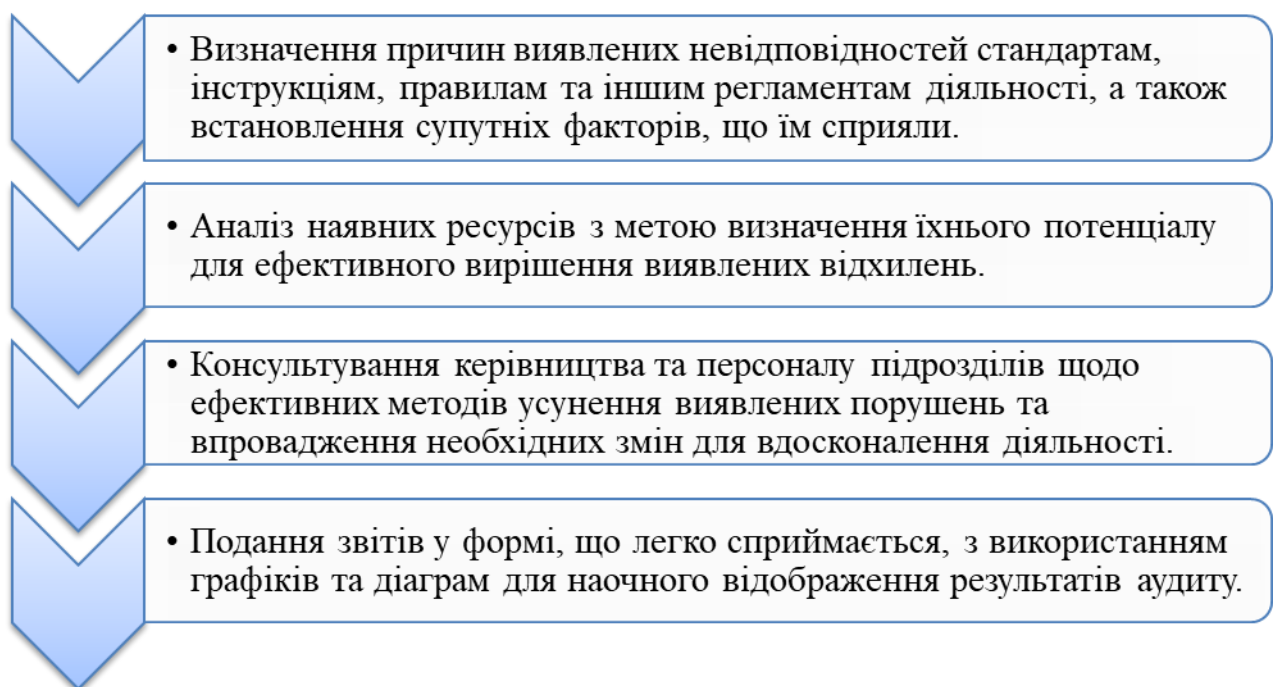

Рис.3.2. Основні завдання внутрішніх аудиторів

Для того, щоб краще зрозуміти роль внутрішнього аудиту потрібно більш детально ознайомитись з його основними функціями. Сформована нижче таблиця 3.1. надає структурований огляд основних функцій внутрішнього аудиту.

Таблиця 3.1.

Основні функції внутрішнього аудиту

Функція	Опис
Контрольна	Оцінка дотримання вимог діючих нормативів і регламентів, ефективності системи внутрішнього контролю, а також визначення потенціалу для усунення виявлених невідповідностей.
Аналітична	Встановлення причин відхилень при виконанні службових обов'язків, а також розробка рекомендацій щодо їх усунення.
Консультативна	Надання консультацій працівникам з питань поліпшення діяльності та підтримка впровадження рекомендацій, розроблених в рамках внутрішнього аудиту.
Координаційна	Координація взаємодії та послідовності роботи різних структурних підрозділів, які беруть участь у наданні медичної допомоги пацієнту,
Прогностична	Прогнозування можливих перспектив розвитку системи управління якістю та процесів, ґрунтуючись на результатах аудиту, і формулювання рекомендацій для підвищення продуктивності діяльності закладу.
Інформаційна	Передача інформації керівництву та співробітникам про результати аудиту та актуальний стан системи управління якістю в установі.
Захисна	Захист співробітників від потенційних помилок в роботі, надання керівництву пропозицій щодо поліпшення системи управління закладом

Джерело: складено на основі [30].

Внутрішній аудит в ЗОЗ може здійснюватися систематично або ситуативно. Ситуативний аудит можуть проводити щомісяця стосовно розрахунків з контрагентами, або стосовно нарахування заробітної плати працівникам мед. закладу; щоквартально до прикладу аудит щодо розрахунків за податками; щорічно – аудит фінансової звітності, фінансових результатів. Ситуативний внутрішній аудит можуть проводити при зміні керівництва, при реорганізації та при виникненні кризових ситуацій [45].

Для реалізації внутрішнього аудиту в медичному закладі повинні бути розроблені положення про діяльність відділу вн. аудиту та наказ щодо його створення, або ж наказ про призначення внутрішнього аудитора та його посадова інструкція.

Внутрішній аудит фінансового стану ЗОЗ здійснюється зазвичай у три етапи:

1. Підготовчий - проводиться визначення завдань аудиту, обрання методології та складання плану перевірки. Також визначається перелік необхідних документів.

2. Фактичний - відбувається проведення фактичних перевірок та аналізу відповідно до плану. Виконуються визначені завдання і збирається необхідна інформація

3. Фінальний - У завершальному етапі аудиту відбувається аналіз отриманих даних, підготовка звіту та надання рекомендацій для оптимізації фінансового управління та усунення виявлених проблем [57].

У галузі охорони здоров'я важливо, щоб звіт був складений таким чином, щоб він легко розумівся, як медичним, так і адміністративним персоналом. Звіт також має містити чіткий план дій, у якому описані кроки, які будуть вжиті для вирішення проблемних питань або впровадження рекомендацій щодо покращення.

Внутрішній аудит дозволяє виявити відмінності між реальними операціями та даними облікових систем, розглядати повноту документування операцій, оцінити відповідність законодавчим нормам. Також внутрішній аудит допомагає виявляти слабкі місця в комунікаціях між підрозділами та зрозуміти причини що призводять до відхилень [61].

Внутрішній аудит ЗОЗ неможливий без аудиту закупівель медикаментів, виробів медичного призначення, медичного обладнання та інших товарів. Аудит цього напрямку є важливим інструментом забезпечення результативності діяльності медичних установ. Він дозволяє виявити та усунути недоліки в закупівельній діяльності, а також підвищити ефективність використання державних коштів [65].

Під час перевірки закупівель закладу охорони здоров'я аудитор звертає увагу на такі основні напрями:

- Дотримання вимог законодавства. Аудитор перевіряє, чи відповідають закупівлі медикаментів вимогам законодавства, зокрема Закону України «Про закупівлі».
- Ефективність використання дотацій. Аудитор оцінює, чи ефективно використовуються бюджетні кошти, виділені на закупівлі медикаментів.

- Задоволення потреб закладу в медикаментах. Аудитор перевіряє, чи забезпечуються потреби в медикаментах, чи враховуються при закупівлі медикаментів їх наявні запаси в лікарні, а також надходження централізованих поставок через МОЗ або благодійної допомоги [6].
- Рациональність витрат на придбання високотехнологічного медичного обладнання. Аудитор оцінює обґрунтованість придбання дорогого мед. обладнання, зокрема з урахуванням його ефективності та необхідності для закладу [5].
- Ефективне застосування технічних ресурсів. Аудитор оцінює ефективність використання обладнання, зокрема з урахуванням можливостей його завантаження та дотриманням правил експлуатації.
- Надмірне придбання витратних матеріалів в порівнянні з встановленими стандартами. Аудитор перевіряє, чи не було випадків понаднормового придбання витратних матеріалів для медичного обладнання.
- Повнота оприбуткування медикаментів. Аудитор перевіряє повноту оприбуткування медикаментів, зокрема з урахуванням наявності відхилень у кількості та якості медикаментів.
- Цілісність обліку Хімічних речовин із наркотичним чи токсичним потенціалом. Ці препарати підлягають особливому обліку, тому їхня відсутність в оприбуткованих документах свідчить про порушення законодавства.
- Правильність оформлення документів. Аудитор перевіряє правильність оформлення документів, котрі пов'язані з закупівлями медикаментів, зокрема з урахуванням можливих приписок і виправлень у них [41].

Використання результатів внутрішнього аудиту закупівель дозволяє покращити якість медичної допомоги, забезпечивши заклад медикаментами та

обладнанням, які відповідають потребам пацієнтів, знизити витрати на закупівлі, забезпечивши ефективне використання мед. товару та попередити випадки корупції та зловживання бюджетними коштами.

Внутрішній аудит закупівель в ЗОЗ повинен проводитися регулярно, з огляду на особливості діяльності закладів.

Починаючи з 2015 року ліки й інші медичні вироби в Україні закуповуються централізовано за рахунок Державного бюджету. До 2016 року публічні закупівлі в Україні характеризувалися закритістю та високим рівнем корупції. Під час Революції Гідності група волонтерів взяла на себе завдання перетворити сектор закупівель і забезпечити його прозорість. З 1 квітня 2016 року для проведення закупівлей успішно працює система Prozorro, яка забезпечує проведення відкритих та результативних публічних закупівель. Ця система повністю відповідає стандартам організації та публікації тендерів в мережі, електронному обміну інформацією та документами між учасниками торгів, а також є доступною для аналізу і контролю.

Отже, внутрішній аудит фінансового стану є важливим елементом системи управління ЗОЗ. Він допомагає закладам забезпечувати ефективне та відповідальне використання фінансових ресурсів, та також підвищувати рівень прозорості та підзвітності.

3.2. Зовнішній аудит та огляд звіту незалежного аудиту КНП «ТКМЛ №2»

Зовнішній та внутрішній аудит є взаємодоповнюючими інструментами контролю за фінансовою діяльністю медичних закладів. З їх спільних завдань можемо виокремити:

- забезпечення достовірності фінансової звітності ЗОЗ;
- узгодженість фінансової звітності із законодавством та стандартами;
- виявлення суттєвих помилок або недоліків у фінансовій звітності закладів.

Зовнішній аудит фінансового стану ЗОЗ проводиться незалежною аудиторською фірмою, яка не має жодного фінансового або іншого зв'язку з закладом. Він проводиться періодично, зазвичай один раз на рік та переважно охоплює всю фінансову діяльність закладу.

КНП «ТКМЛ №2» підпадає під обов'язковий аудит, тому має оприлюднити не тільки фінансову звітність, але і звіт незалежного аудитора до неї.

Зовнішній аудит фінансового стану лікарні за 2022 рік проводила Аудиторська фірма «Галичина-Аудитсервіс».

Аудиторська фірма «Галичина-Аудитсервіс» зареєстрована у Реєстрі аудиторів та суб'єктів з 14 грудня 2018 року за номером 0804 у розділі «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності» [49].

Крім того, ТОВ «Галичина-Аудитсервіс» має офіційний документ, підтверджуючий відповідність системи якісному контролю під номером 0768, яке видано відповідно до рішення Аудиторської палати України від 29 березня 2018 року за номером 356/4 [49].

Аудиторський процес для лікарні розпочинається з моменту, коли КНП «ТКМЛ №2», в особі директора, подає запит на проведення аудиторської діяльності.

Далі аудиторська фірма надсилає лист угоду в якому вона повідомляє про рішення стосовно згоди чи відмови в проведенні аудиту. В листі угоді зазначаються письмові умови завдання, які подаються у вигляді листа, який закріплюється підписами з обох сторін з метою підтвердження домовленості про проведення аудиту (Додаток В).

Між аудиторською фірмою та об'єктом проведення аудиту укладається договір на проведення аудиту.

Зокрема у договорі про проведення аудиту між КНП «ТКМЛ №2» та ТОВ «ГАЛИЧИНА-АУДИТСЕРВІС» зазначена інформація, яка графічно зображена на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Ключові розділи у договорі про проведення аудиту [9].

До договору додається також додаток у якому описаний графік аудиторської перевірки.

Графік аудиторської перевірки фін. стану за 2022 рік представлений у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

Графік аудиторської перевірки

Етапи аудиторської перевірки	Строки виконання етапів		Кількісний склад, осіб	Людино-години
	Початок, дата	Закінчення, дата		
Попереднє планування	28.03.2023р	29.03.2023р	3	10
I. Планування аудиторської перевірки	30.03.2023р	03.04.2023р	3	14
II. Отримання достатніх та прийнятних аудиторських доказів	04.04.2023р	03.05.2023р	3	78
III. Завершальний етап аудиту. 1. Підготовка та надання проекту аудиторського звіту	04.05.2023р	08.05.2023р	3	12
2. Підготовка та надання остаточного варіанту звіту та підписання акту здачі-приймання результатів аудиту	09.05.2023р	10.05.2023р	3	6
Всього (людино-годин)				120

Джерело: [9].

Попереднє планування необхідне для визначення аудиторами складності і обсягу майбутньої перевірки. Аудитори отримують загальне уявлення про заклад, вивчають установчі документи, фінансову звітність, додаткову інформацію про галузь та інші дані.

На етапі планування розробляють детальний план проведення аудиту. Аудитор визначає цілі аудиту, його обсяг, методи та процедури, які будуть використовуватися для отримання аудиторських доказів. Мета планування аудиторської перевірки - забезпечити ефективне та ефективно проведення аудиту.

Наступний етап отримання аудиторських доказів, що вважаються достатніми та прийнятними. На цьому етапі аудитор збирає аудиторські докази, котрі підтверджують або спростують його думку про відповідність звітності вимогам законодавства та встановленим стандартам.

Аудиторські докази можуть бути отримані з різних джерел, наочно можемо розглянути їх на рисунку 3.4.

Рис. 3.4. Джерела формування аудиторських доказів.

Візуальна перевірка фін. звітності є важливим етапом аудиту, який дозволяє виявити очевидні помилки та недоліки. Її проводять для того, щоб переконатися в правильності та повноті заповнення даних. Візуальна перевірка включає в себе перевірку на:

- Правильність заповнення адресної частини звітності та обов'язкових реквізитів;
- Перевірка застосування типової затвердженої форми;
- Достовірність заповнення показників та їх одиниць виміру;
- Виявлення змін у фінансовій звітності, які не мають документального підтвердження;
- Перевірка достовірності підписів.
- Перевірка чи подання звітності у встановлений термін.

Якщо аудитор виявить такі помилки або недоліки, він повинен провести додаткові перевірки, щоб з'ясувати їхній характер і масштаб.

Однак, для того щоб забезпечити точність і повноту звітності, необхідно провести також перевірку фінансової звітності за змістом та взаємну контрольну перевірку.

Перевірка фінансової звітності за змістом передбачає ретельний аналіз правил формування та правильності відображення показників у кожній окремій формі звітності. При цьому аудитор повинен звернути увагу на: правильність застосування облікових методів та оцінок, достовірність інформації про господарські операції та події, повноту відображення інформації про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи й витрати та відповідність показників звітності вимогам законодавства та встановленим стандартам. Для цього аудитор використовує аналіз показників звітності та їх співвідношень, аналіз зміни показників у часі та порівняльний аналіз.

Перевіряється узгодженість показників звітності з даними документів обліку. Для цього аудитор повинен порівнює різно-джерельну інформацію, зокрема порівнює її із залишками або ж оборотами на рахунках у Головній книзі, даними реєстрів синтетичного й аналітичного обліку та даними первинних документів.

Аудитор має впевнитися, що йому надано достатні та прийнятні докази, щоб сформуванню свою думку про відповідність фін. звітності вимогам законодавства та встановленим стандартам.

Третій етап – завершальний. На цьому етапі аудитор готує проект аудиторського звіту, в якому висловлює думку про відповідність фінансової звітності вимогам законодавства та встановленим стандартам.

Отримання аудиторських доказів, формування висновків аудитора щодо достовірності фінансової звітності ЗОЗ передбачає розуміння аудитором законодавчих та нормативних вимог, які застосовуються у галузі охорони здоров'я, оскільки ця галузь регулюється значною кількістю нормативно-правових актів, котрі суттєво впливають на фінансову звітність.

Встановлює відповідальність аудитора за розгляд законодавчих та нормативних вимог, які можуть впливати на фінансову звітність МСА 250 «Розгляд законодавчих та нормативних актів при аудиті фінансової звітності» [25].

Проект аудиторського звіту надається керівництву закладу для ознайомлення та надання коментарів.

Після того аудитор готує остаточний варіант звіту, враховуючи коментарі керівництва лікарні. Директор підписує акт здачі-приймання результатів аудиту, що підтверджує отримання остаточного варіанту аудиторського звіту.

Аудиторський звіт починається з зазначення адресату. В нашому випадку це керівництво лікарні, адже саме вони були замовниками аудиту фінансового стану за 2022 рік (Додаток Г).

Далі зазначається Думка із застереженням. В якій зазначаються вплив різних чинників які впливають на аудиторський висновок. У звіті зазначено, що звітні форми, які подає підприємство та на основі яких проводився аудит за 2022 рік зазначено, що фінансова звітність лікарні розкриває у всіх значущих аспектах чітко і неупереджено інформацію про діяльність закладу, а також те, що фінансові результати і грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою згідно з НПСБО та відповідає законодавству. Через те, що аудиторів працювали на підприємстві після закінчення проведення річної інвентаризації активів, а отже не мали змоги спостерігати за інвентаризацією матеріальних активів на визначену підприємством дату, тому висновки про достовірність та повноту показників фінансової звітності базувались на аналізі представлених підприємством документів інвентаризації. Дана інформація зазначається в розділі Основа для думки із застереженням, в якій також вказано, що думка аудитора стосовно звітності за 2022 рік модифікована.

Наступним пунктом описаним в аудиторському звіті є опис суттєвості невизначеності, що стосується безперервної діяльності. В даному підпункті вказано, що КНП «ТКМЛ №2» веде свою діяльність та подає фінансову звітність, розраховуючи, що функціонуватиме надалі. Однак внаслідок військової агресії на території України, аудиторів звертають увагу, на те, що існують обставини, котрі можуть формувати фундамент для сумнівів у здатності КНП «ТКМЛ №2» безперешкодно і безперервно здійснювати свою діяльність. Думка аудиторів сформована враховуючи ракетні обстріли України,

мобілізації населення, а отже втрата персоналу закладу, використання ресурсів лікарні для забезпечення воєнних потреб, сумніви у здатності мед. закладу виконувати умови діючих та майбутніх договорів, та порушення постачання ресурсів.

У пояснювальному параграфі зазначається, що протягом 2022 року діяльність КНП «ТКМЛ№2» відбувалась в складних економічних, політичних та фінансових умовах.

В аудиторському звіті також зазначають ключові питання аудиту, які на думку аудиторів були найважливіші в проведенні аудиту за даний період. Вказано також інформацію стосовно відповідальності працівників за достовірність документів й іншої наданої інформації, а також відповідальність управлінського персоналу за достовірне складання фінансової звітності. В результаті цього вказана відповідальність аудитора за проведений ним аудит та подання аудиторського звіту.

На кінець в звіті зазначені основні відомості про ЗОЗ та суб'єкта з аудиторської діяльності, інформацію про укладений між ними договір та період перевірки [2].

Загалом, слід відзначити, що зовнішній аудит невід'ємна та критична важлива частина функціонування медичних установ, а аудиторський звіт є цінним інструментом, котрий допомагає лікарням забезпечити прозорість, достовірність та високу якість їхньої фінансової звітності. Даний звіт також допомагає також виявляти можливі ризики та недоліки у фінансовому управлінні лікарні, підтримувати ефективну фінансову стратегію та надає керівництву важливу інформацію про фінансовий стан закладу, ризики та можливості.

Висновки до розділу 3

Дослідивши проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту в ЗОЗ, можемо підсумувати наступне:

1. Аудит – це ефективний інструмент, який допомагає ЗОЗ підвищувати ефективність та результативність діяльності, а також виявляти недоліки та відхилення в звітності. Зовнішній та внутрішній аудит є взаємодоповнюючими інструментами контролю за фінансовою діяльністю мед. закладів.

2. Внутрішній аудит є важливим елементом системи управління лікарнею. Він спрямований на визначення ефективності фінансового управління, дослідження правильності дотримання законодавства та усіх діючих нормативів для ЗОЗ, забезпечувати ефективне та відповідальне використання фінансових ресурсів, ще й підвищувати рівень прозорості фін. звітності.

3. Зовнішній аудит невід'ємна та критично важлива частина функціонування медичних установ, а аудиторський звіт є цінним інструментом, котрий допомагає лікарням забезпечити прозорість, достовірність та високу якість їхньої фінансової звітності. Даний звіт також допомагає також виявляти можливі ризики та недоліки у фінансовому управлінні лікарні, підтримувати ефективну фінансову стратегію та надає усім зацікавленим сторонам важливу інформацію про фінансовий стан закладу, ризики та можливості.

4. Звіт незалежного аудитора КНП «ТКМЛ №2» за 2022 рік вказує, що лише внаслідок військової агресії на території України, існують обставини, котрі можуть стати підставою для сумнівів у здатності КНП «ТКМЛ №2» безперешкодно і безперервно здійснювати свою діяльність.

ВИСНОВКИ

1. Проаналізувавши теоретичні основи аналізу та аудиту фінансового стану можемо зазначити, що дані інструменти є надзвичайно важливими та дозволяють оцінити фінансовий стан, виявити наявні проблеми та ризики. Взаємодія аналізу та аудиту фінансового стану сприяє більш ефективній діагностиці фінансового стану підприємства. В свою чергу, аналіз фінансового стану дозволяє керівництву підприємства визначити основні проблеми та ризики, які потребують подальшого дослідження та усунення. Аудит фінансового стану дозволяє незалежним аудиторам підтвердити висновки керівництва підприємства та надати додаткову інформацію, котра може бути корисною для керівництва й для зацікавлених сторін. Регулювання аудиту в Україні здійснюється шляхом багаторівневої системи нормативно-правового забезпечення, починаючи Конституцією України і закінчуючи внутрішньо фірмовими стандартами.

2. Дослідили, що теоретичні засади аналізу та аудиту фінансового стану в ЗОЗ переважно збігаються із загальними теоретичними підходами для інших господарських суб'єктів. Проте особливості діяльності лікарняних закладів вносять специфіку у проведення аналізу та аудиту. Комплексні методичні прийоми аналізу та аудиту, які враховують різні аспекти медичної діяльності, сприяють ефективному врахуванню специфіки закладів охорони здоров'я та підвищенню якості аналізу фінансового стану у цьому секторі.

3. Довели, що у сучасних умовах галузь охорони здоров'я та відповідно і ЗОЗ в Україні стикаються з низкою проблем та викликів. Тому проведення аналізу фінансового стану лікарень є важливим інструментом для забезпечення їх фінансової стійкості та ефективності за будь-яких умов.

4. Підтвердили, що КНП «Тернопільська комунальна міська лікарня №2» - це сучасний багатопрофільний лікувально-діагностичний заклад, котрий щодня надає якісну медичну допомогу жителям Тернополя та області. Лікарня має багаторічну історію та великі досягнення у сфері охорони здоров'я.

5. Провівши аналіз ключових показників, можемо підсумувати, що

фінансова звітність КНП «ТКМЛ №2» в цілому є досить таки позитивною та незважаючи на різні виклики (пандемія Covid-19 та воєнні дії на території нашої держави) фінансовий стан лікарні за останні три роки покращився. Це свідчить про успішну діяльність керівництва закладу, спрямовану на підвищення фінансової стійкості, ефективності та успішності діяльності.

6. Для поліпшення фінансового стану керівництву лікарні рекомендується звернути увагу на зростання поточних зобов'язань, котрі можуть призвести до погіршення платоспроможності підприємства. Лікарні також рекомендується переглянути свої витрати. До прикладу, для зменшення витрат на матеріали заклад може переглянути здійсненні закупівлі та знайти варіанти мінімізації витрат. Для збільшення доходів мед. заклад може створити нові платні послуги, а також лікарня може впровадити систему електронного документообігу, що дозволить скоротити витрати на паперовій документації та використовувати автоматизовані системи управління, для збільшення продуктивності.

7. Підтвердили, що використання комп'ютерної техніки в процесі проведення аналізу дозволяє отримувати більш точні результати в найкоротші терміни, що сприяє оптимізації фінансового стану ЗОЗ та відповідно поліпшенню надання медичної допомоги.

8. Довели, що зовнішній та внутрішній аудити є ефективними інструментами, які допомагають ЗОЗ підвищувати ефективність та результативність діяльності, а також виявляти недоліки та відхилення в звітності. Вони стали взаємодоповнюючими інструментами контролю за фінансовою діяльністю мед. закладів.

9. Охарактеризувавши звіт незалежного аудитора КНП «ТКМЛ №2» за 2022 рік вивили, що лише внаслідок військової агресії на території України, існують обставини, котрі можуть стати підставою для сумнівів у здатності КНП «ТКМЛ №2» безперешкодно і безперервно здійснювати свою діяльність.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах війни та післявоєнної відбудови України : матеріали доп. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 571 с.
2. Аудиторський звіт, щодо фінансової звітності КНП «ТКМЛ №2» станом на 31 грудня 2022року. (Додаток Г)
3. Ахламов А.Г., Кусик Н.Л. Економіка та фінансування охорони здоров'я : навч.-метод. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. 134 с.
4. Безбородова Т. В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану. Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_9 (дата звернення: 03.09.2023).
5. Бенько І.Д. Методика обліку фінансово-господарської діяльності закладів охорони здоров'я. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2018 випуск 27. С. 121-124.
6. Бенько І., Сисюк С. Аналіз ефективності використання основних засобів у медичних установах. Економічний аналіз. 2011. № 8, частина 1. С. 254–257.
7. Вороненко Ю.В., Гойда Н.Г., Децик О.З. Організація контролю якості медичної допомоги в закладах охорони здоров'я. Київ. 2014. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/oky_zoz.pdf
8. Гордієнко Н. І. Аудит фінансової звітності суб'єктів господарювання : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2023. 124 с.
9. Договір №02ЛК/23 про проведення аудиту (аудиторської перевірки) між КНП «ТКМЛ №2» та ТОВ аудиторська фірма «Галичина-Аудитсервіс» від 28 березня 2023р.
10. Звіт НСЗУ КНП «ТКМЛ №2» за 2022рік.
11. Звіт про управління КНП «Тернопільська Міська Комунальна Лікарня №2».
12. Іщук Ю.В. Побудова системи управління якістю в організації

публічної сфери та забезпечення її ефективного функціонування. Тернопіль, 2022. 71с.

13. Кобилецький В. Р., Коефіцієнт абсолютної ліквідності. Онлайн-журнал «Financial Analysis online» URL: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/250-koefitsient-absolyutnoji-likvidnosti> (дата звернення: 13.11.2023).

14. Ковальчук Т.М., Никифорак І.І. Облік і аудит : навч. посібник. Вид. 2-ге, доп. та перероб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 520 с.

15. Комунальне некомерційне підприємство Тернопільська комунальна міська лікарня №2 URL: <https://www.tkml2.te.ua/>

16. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (дата звернення: 01.10.2023).

17. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р. № 158. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/17381979> (дата звернення: 05.11.2023).

18. Кращі практики управління медичним закладом. Посібник/Проект USAID «Підтримка реформи охорони здоров'я». Київ, 2021. 138с.

19. Лучко М. Р. Аналіз в аудиті: окремі питання застосування. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: «Економічна думка», 2017. Том 27. №4. С.11-19.

20. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2016. 360с. URL:

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/16819/1/%d0%9a%d0%bd%d0%b8%d0%b3%d0%b0%20%d0%9c%d0%a1.pdf> (дата звернення: 07.10.2023).

21. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І., Фінансовий аналіз. навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с. URL:

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/19240/1/Fin%20analiz%20Verstka.pdf>

(дата звернення: 10.11.2023).

22. Лучко М. Р., Луб Н. О. Фінансовий аналіз як інструментарій економічного контролю. Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. С. 90-93. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41067/1/90.pdf> (дата звернення: 24.09.2023).

23. Лучко М. Р. Рожелюк В.М. Звітність установ державного сектору економіки: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 180 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33271/1/%d0%9f%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%97%d0%94%d0%a1.pdf> (дата звернення: 15.09.2023).

24. Методичні рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства. Київ, 2018. 84с.

25. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2018 року, частина I. 1481с.

26. Набатова Ю. О., Чорненко О. С. Шляхи та напрямки поліпшення фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Ефективна економіка. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6679> (дата звернення: 25.11.2023).

27. Огнєв В.А., Мельниченко О.А., Чухно І.А., Удовиченко Н.М. Економіка охорони здоров'я. Харків: ХНМУ, 2018. 22 с.

28. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 р. № № 2801-ХІІ : станом на 1 жовт. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#doc_info (дата звернення: 26.10.2023).

29. Парій В. Д. Економіка охорони здоров'я. навч.посіб. Житомир: ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк»,2021. 288с.

30. Петрушка О.В., Сидор І.П. Особливості здійснення державного фінансового контролю в закладах охорони здоров'я. Економіка та суспільство. 2022. №43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1707> (дата звернення: 13.11.2023).
31. Положення про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку в КНП «ТМКЛ №2»
32. Порівняльна таблиця до проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правових засад провадження аудиторської діяльності в Україні URL: <file:///C:/Users/admin/Downloads/Telegram%20Desktop/1473163.pdf> (дата звернення: 28.10.2023).
33. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 28.10.2023).
34. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правових засад провадження аудиторської діяльності в Україні : Закон України від 20.09.2022 р. № 2597-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-20#Text> (дата звернення: 27.10.2023).
35. Про внесення змін до Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" щодо забезпечення аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки : Закон України від 31.05.2022 р. № 2285-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2285-20#Text> (дата звернення: 27.10.2023).
36. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19.10.2017 р. № 2168-VIII : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text> (дата звернення: 29.10.2023).
37. Про затвердження Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту : Наказ М-ва фінансів України від 29.09.2011 р. № 1217 :

станом на 13 жовт. 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11#Text> (дата звернення: 30.10.2023).

38. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту : Наказ М-ва фінансів України від 04.10.2011 р. № 1247 : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#Text> (дата звернення: 27.10.2023).

39. Проект Плану відновлення України URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/health-care.pdf> (дата звернення: 07.11.2023).

40. Річна звітність медичного КНП: фінансова, неприбуткова, з ПДВ, за пільгами URL: https://2detpol.city.kharkov.ua/wp-content/uploads/1_reduce_reduce-1-min (дата звернення: 16.09.2023).

41. Розіт Т.В., Слюніна Т.Л. Особливості обліку та аудиту в медичній сфері. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/82.pdf

42. Рубейкін В.А. Організація та методика аудиту фінансової звітності. Ефективна економіка № 4, 2016 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4924> (дата звернення: 17.10.2023).

43. Саченко С. І. Організація аудиту та фінансового контролю : електронний курс лекцій для студ. галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спец. 071 «Облік та оподаткування» Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 260 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45412/1/%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%86ii_%d0%b7_%d0%ba%d1%83%d1%80%d1%81%d1%83.pdf (дата звернення: 07.09.2023).

44. Слободяник Ю. Внутрішній аудит в державному управлінні: слабка ланка чи запорука ефективного використання публічних ресурсів? 2018 URL: https://lb.ua/blog/yulia_slobodianyuk/399024_vnutrishniy_audit_derzhavnomu.html (дата звернення: 14.11.2023).

45. Сміянов В.А. Особливості застосування внутрішнього аудиту в закладах охорони здоров'я. Здоров'я нації № 2(26). Суми. 2013. С. 113-117.

46. Стандарти внутрішнього аудиту Редакція від 01.01.2023 URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#n15> (дата звернення: 06.10.2023).

47. Статут КНП «ТКМЛ №2». м. Тернопіль, 2019р. URL: <https://ternopilcity.gov.ua/app4/statut-knp-tkml-2-povniy-1-2-likarnya-20102020.pdf> (дата звернення: 17.10.2023).

48. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року URL: <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F/UKR%20Health%20Strategy%20Feb%204.2022.pdf> (дата звернення: 03.10.2023).

49. ТОВ аудиторська фірма «Галичина-Аудитсервіс» URL: <https://galician.com.ua/> (дата звернення: 13.11.2023).

50. Фінансовий звіт КНП «ТКМЛ №2» на 31 грудня 2021р. (Додаток А)

51. Фінансовий звіт КНП «ТКМЛ №2» на 31 грудня 2021р. (Додаток Б)

52. Черешнюк О. М., Сидоренко І. Тенденції розвитку ринку аудиторських послуг в Україні. Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 158-160. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41091/1/158.pdf> (дата звернення: 23.11.2023).

53. Черненко К. П., Семененко Г. М., Луконін О. В. Оцінка фінансового стану медичного закладу в умовах реформи фінансування системи охорони здоров'я. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8449> (дата звернення: 15.10.2023).

54. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ: НУХТ, 2003. 196 с

55. Шестерняк М. Зюбрій Д. Проблемні аспекти регулювання аудиторської діяльності в Україні та перспективні напрями розвитку. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія : зб. матеріалів Х ювілейної Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. С. 119-121.

56. Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. Фінансовий аналіз. навч. посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с. URL:

https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50318/5/Shkolnyk_%20Finansovyi%20analiz.pdf (дата звернення: 02.11.2023).

57. Щирба М. Т. Організація внутрішнього аудиту на підприємстві. Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія : зб. матеріалів VI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 220-223. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37453/1/220.pdf> (дата звернення: 15.11.2023).

58. Щирба М. Т. Особливості здійснення аудиторських перевірок в комп'ютерному середовищі. Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія : зб. матеріалів VI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 256-261. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37467/1/256.pdf> (дата звернення: 06.11.2023).

59. Яремчук І. В. Державний внутрішній фінансовий контроль в умовах реформування галузі охорони здоров'я України. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України, № 2, 2018. С.408-421. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268453136.pdf> (дата звернення: 19.10.2023).

60. Alteryx: Data Science and Analytics Automation Platform (2023) URL: <https://www.alteryx.com/>

61. Difference between Internal Audit and External Audit. BMS-Auditing. All Rights Reserved. (2022) URL: <https://www.bmsauditing.com/blogs/difference-between-internal-audit-and-external-audit>

62. Financial Analysis. Qlik Staige (2020) URL: <https://www.qlik.com/us/data-analytics/financial-analysis>

63. Financial Analysis. True Tamplin. (September 04, 2023) URL: <https://www.financestrategists.com/wealth-management/fundamental-vs-technical-analysis/financial-analysis/>

64. IBM Cognos Analytics (2023) URL:

<https://www.ibm.com/products/cognos-analytics>

65. Internal Audit For Hospitals and Healthcare Industry. BMS-Auditing. All Rights Reserved. (2020) URL: <https://www.bmsauditing.com/blogs/internal-audit-for-hospitals-and-healthcare-industry>

66. Occupational Fraud 2022: a report to the nations. Association of Certified Fraud Examiners, Inc. All Rights Reserved. (2022) URL: <https://legacy.acfe.com/report-to-the-nations/2022/>

67. Oracle Hyperion Financial Management (2023) URL: <https://www.oracle.com/>

68. SAP BusinessObjects Business Intelligence URL: <https://www.sap.com/ukraine/products/technology-platform/bi-platform.html>

69. SAS: Analytics, Artificial Intelligence and Data Management (2021) URL: https://www.sas.com/ru_ua/home.html

70. What is financial Analysis? tools , techniques , process and application. Rayaka Lalitkumar. (2023) URL: <https://www.linkedin.com/pulse/what-financial-analysis-tools-techniques-process-lalitkumar-rayaka>

ДОДАТКИ